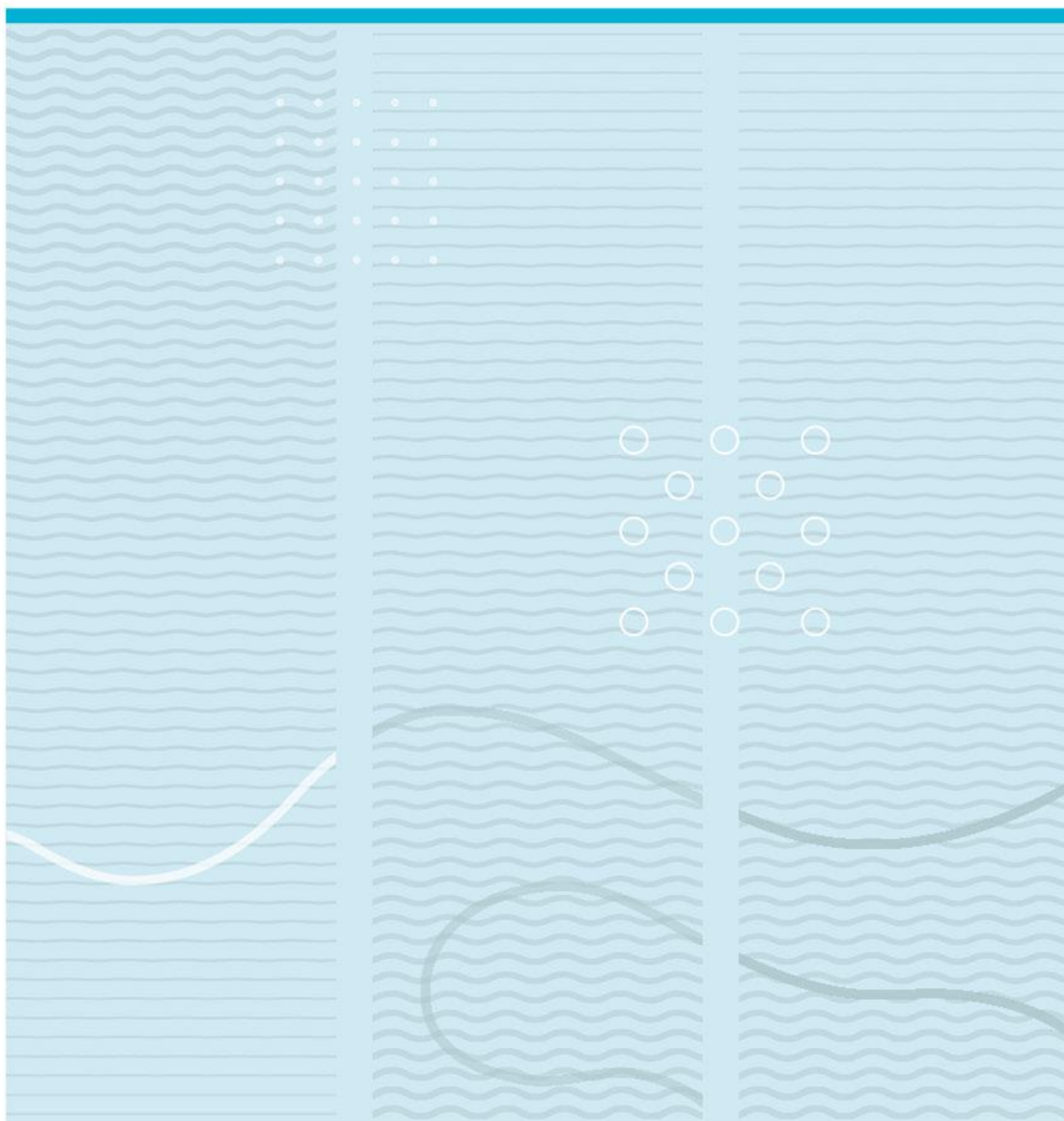

Martina Helene Baldacchino & Stian Nygard

Regnskap og digitalisering: Hva skjer med regnskapsmedarbeiderens rolle?

En kvalitativ studie av regnskapsmedarbeidere i Norge

Universitetet i Sørøst-Norge
Fakultet for samfunnsvitenskap
Institutt for økonomi, markedsføring og jus
Postboks 235
3603 Kongsberg

<http://www.usn.no>

© 2021 Martina Helene Baldacchino & Stian Nygard
Denne avhandlingen representerer 30 studiepoeng

Forord

Denne masteroppgaven er skrevet som en avsluttende oppgave i det toårige masterprogrammet økonomi og ledelse, siviløkonomi ved Universitet i Sørøst-Norge (USN). Avhandlingen ble utarbeidet og skrevet gjennom vårsemesteret 2021. Arbeidet med oppgaven har vært krevende, spennende og lærerikt. Med godt samarbeid har vi kommet oss gjennom utfordringer.

Vi vil først og fremst takke alle våre informanter som tok seg tid til å delta på denne studien, selv under Covid-19 pandemien som har vært en hektisk periode for regnskapsmedarbeiderne. Videre ønsker vi å utrette en takk til vår veileder Øystein Sørebo for gode råd, innspill og støtte underveis i arbeidet med masteroppgaven.

Til slutt vil vi takke venner, familie og andre medstudenter for støtten under denne perioden. En spesielt stor takk til Magnus Helgesen Juvkam for sin hjelp, tålmodighet og støtte.

Martina Helene Baldacchino

Oslo, 01.06.2021

Stian Nygard

Bergen, 01.06.2021

Sammendrag

Formålet med denne studien er å undersøke hvilke endringer digitaliseringen har gjort med rollen til regnskapsmedarbeideren frem til i dag, og hvilke endringer som kan forventes i fremtiden. Regnskapsbransjen har de siste årene stått overfor store endringer som følger av digitaliseringen. Flere arbeidsoppgaver har blitt automatiserte og regnskapssystemer har blitt skybaserte. Det er imidlertid ikke gitt at regnskapsmedarbeiderens arbeidsoppgaver forsvinner, men at arbeidsoppgavene endres og gir regnskapsmedarbeiderne en ny rolle. Regnskapsmedarbeiderens evne til endring vil være en sentral faktor for å fortsette å være levedyktige og for å skape ny verdi for kundene. Videre vil denne studien belyse sentrale elementer om hvordan digitalisering har endret regnskapsmedarbeiderens rolle og hvilke endringer som kan forventes i fremtiden.

Basert på litteratur og tidligere forskning på regnskapsbransjen, har vi gjennomført en kvalitativ studie. Det ble utformet en intervjuguide for å teste den utarbeidede teoretiske proposisjonen. Dette for å avkrefte eller bekrefte våre forutinntatte antakelser. I tillegg var det hensiktsmessig å få informantenes synspunkter på temaet. Idet de både har erfart hvilke forandringer digitaliseringen har gjort med deres rolle frem til nå, i tillegg til å ha en intern oppfatning på hva deres fremtidige rolle vil bli. Totalt ble det gjort ti dybdeintervjuer med regnskapsmedarbeidere i Norge. Den innsamlede dataen ble knyttet opp mot det teoretiske grunnlaget, deretter ble funnene analysert og diskutert opp mot forskningsspørsmålene.

Resultatene i denne studien viser at digitaliseringen har endret store deler av regnskapsmedarbeiderens rolle. Mange av de manuelle arbeidsoppgavene har blitt automatiserte. I tillegg har kundene fått tilgang til egne regnskapssystemer, hvor de utfører mange av de regnskapstekniske oppgavene selv. Dermed er kundens behov endret. Arbeidsoppgavene består nå av rådgivning, kontroll, analyser og bedriftsøkonomisk forståelse av kunden. Det å finne de løsningene som er tilpasset kunden har blitt viktigere, altså har kunderelasjonen fått en ny og viktigere verdi. Når det kommer til den fremtidige rollen til regnskapsmedarbeideren, er det derimot vanskelig å si hvordan denne blir. Av erfaring kan digitaliseringen endre mye på kort tid, og det er regnskapsmedarbeiderne forberedt på. Rådgivnings- og kontrollrollen vil bli viktigere i tiden fremover.

Abstract

The purpose of this study is to examine the changes digitalization has made to the role of the accounting coworker until today, and the changes that can be expected in the future. In recent years, the accounting industry has faced major changes as a result of the digitalization.

Several tasks have been automated and accounting systems have become cloud-based. On the other hand, it is not given that the accounting coworker's tasks disappear, but that the tasks change and give the accounting coworker a new role. The accounting coworker's ability to change will be a key factor in continuing to be viable, and in creating new value for customers. Furthermore, this study will explain key elements of how digitalization has changed the role of the accounting coworker and what changes can be expected in the future.

Based on literature and previous research in the accounting industry, we have conducted a qualitative study. An interview guide was designed to test the prepared theoretical proposition. This is to deny or confirm our preconceived notions. In addition, it was appropriate to get informative views on the topic. As the accounting coworker have both experienced what changes digitalization has made to their role up to now, and additionally have an internal understanding of what their future role will be. A total of ten in-depth interviews were conducted with accounting coworkers in Norway. The collected data was linked to the theoretical basis, the findings were analyzed and discussed against the research questions.

The results of this study show that digitalization has changed much of the accounting coworker's role. Many of the manual work tasks have been automated. In addition, customers have gained access to their own accounting systems, where they perform many of the accounting tasks themselves. Thus, the customer's needs have changed. The tasks have now become in the form of consulting, control, analyzing and business understanding of the customers. Finding the right solution for the customer needs has become more important. Thus, the customer relationship has gained a new and more important value. When it comes to the future role of the accounting coworker, however, it is difficult to say how it will be. From experience, digitalization can change a lot in a short time and the accounting coworker is prepared for that. The consulting and control role will become more important in the future.

Innholdsfortegnelse

1.0 INNLEDNING	1
1.1 BAKGRUNN FOR VALG AV TEMA.....	1
1.2 PROBLEMSTILLING OG FORSKNINGSSPØRSMÅL	2
1.3 STUDIENS DISPOSISJON.....	3
2.0 TEORI	4
2.1 REGNSKAPSBRANSJEN I ENDRING	4
2.1.1 Regnskapsbransjen	4
2.1.2 Regnskapsmedarbeideren	7
2.2 DIGITALISERING I REGNSKAPSBRANSJEN	9
2.2.1 Automatisering og kunstig intelligens.....	10
2.2.2 Big data	11
2.2.3 Skybaserte tjenester	12
2.2.4 Fremtidens kompetanse	12
2.2.5 Hvordan lykkes med digitalisering	13
2.2.6 Muligheter og utfordringer.....	13
3.0 METODE	18
3.1 FORSKNINGSDESIGN	18
3.1.1 Forskningstilnærming.....	19
3.1.2 Casestudie.....	20
3.2 DATAINNSAMLING	20
3.2.1 Utforming av intervjuguide.....	21
3.2.2 Valg av informanter til dybdeintervju.....	22
3.2.3 Utføring av dybdeintervjuer	23
3.3 DATAANALYSE.....	24
3.3.1 Transkribering.....	25
3.4 FORSKNINGENS KVALITET	26
3.4.1 Pålitelighet (reliabilitet)	26
3.4.2 Gyldighet (intern validitet)	27
3.4.3 Generaliserbarhet (ekstern validitet).....	28
3.5 FORSKNINGSETIKK	28
4.0 PRESENTASJON AV FUNN	30
4.1 NÅSITUASJON.....	30
4.1.1 Digitaliseringens påvirkning	32
4.1.2 Endringer.....	34
4.2 FREMTIDEN	35
4.2.1 Økt kompetansebehov	36

4.2.2 <i>Fremtidens muligheter og utfordringer</i>	37
4.3 OPPSUMMERING	40
5.0 DISKUSJON	41
5.1 NÅSITUASJON	41
5.2 DIGITALISERINGENS PÅVIRKNING	43
5.2.1 <i>Kundeforhold</i>	43
5.2.2 <i>Konkurranseforholdene</i>	44
5.2.3 <i>Datahåndtering</i>	45
5.2.4 <i>Innovasjon</i>	46
5.2.5 <i>Verdi</i>	47
5.3 OPPSUMMERING FORSKNINGSSPØRSMÅL 1	48
5.4 FREMTIDEN	48
5.4.1 <i>Nødvendig kompetanse</i>	49
5.5 OPPSUMMERING FORSKNINGSSPØRSMÅL 2	50
6.0 AVSLUTNING	51
6.1 KONKLUSJON	51
6.2 STUDIENS BEGRENSNINGER OG VIDERE FORSKNING	52
7.0 REFERANSELISTE	54
8.0 VEDLEGG	57
VEDLEGG 1 - INTERVJUGUIDE	57
VEDLEGG 2 – KATEGORISERING AV TEMA	58

Tabeller

TABELL 1: ROGERS (2016, s. 21) TABELL OVER ENDRINGER I KUNDEFORHOLDET FRA ANALOGT TIL DIGITALT	14
TABELL 2: ROGERS (2016, s. 53) TABELL OVER ENDRINGER I KONKURRANSEFORHOLDET FRA ANALOGT TIL DIGITALT	14
TABELL 3: ROGERS (2016, s. 91) TABELL OVER ENDRINGER I DATA FRA ANALOGT TIL DIGITALT	15
TABELL 4: ROGERS (2016, s. 125) TABELL OVER ENDRINGER I INNOVASJON FRA ANALOGT TIL DIGITALT	16
TABELL 5: ROGERS (2016, s. 168) TABELL OVER ENDRINGER I VERDIER FRA ANALOGT TIL DIGITALT	17
TABELL 6: OVERSIKT OVER INFORMANTENE.....	23
TABELL 7: KATEGORISERING AV TEMA OG RESPONS FRA INFORMANTER	25
<i>TABELL 8: OPPSUMMERING AV NÅSITUASJON FRA FUNNENE</i>	<i>40</i>
<i>TABELL 9: OPPSUMMERING AV FREMTIDEN FRA FUNNENE</i>	<i>40</i>

1.0 Innledning

I dette kapittelet vil vi presentere studiens tematikk og bakgrunn for valg av tema. Videre vil vi presentere studiens problemstilling og studiens forskningsspørsmål. Til slutt vil vi gi en overordnet oversikt over studiens disposisjon. Dette for å gi leseren av studien innsikt og forståelse for oppgavens struktur.

1.1 Bakgrunn for valg av tema

De fleste bransjer i dag er under påvirkning av digitalisering, og regnskapsbransjen er intet unntak. Ifølge Regnskap Norge er det 95% sannsynlighet for at regnskapsføreryrket blir automatisert, og at alt som kan digitaliseres vil bli digitalisert (Myhrvold, 2017). Likevel er ikke dette nødvendigvis ensbetydende med at jobbene forsvinner. Det er mer sannsynlig at arbeidsoppgavene endrer seg og at regnskapsmedarbeiderne får en ny rolle.

Kim, Kim og Lee (2017) deler regnskapsmedarbeiderens arbeidsoppgaver inn i såkalt *rutinebaserte- og skjønnsmessige arbeidsoppgaver*. Tidligere bestod regnskapsbransjen hovedsakelig av rutinebaserte arbeidsoppgaver slik som tradisjonelle bilagsføringer, lønnskjøringer, fakturering og føring av årsoppgjør. Det har i senere tid vært stort fokus på digitalisering i regnskapsbransjen og hva fremtiden vil bringe for regnskapsbedriftene. Den teknologiske utviklingen skjer hurtigere enn noen gang og skaper nye utfordringer for samtlige organisasjoner. Kim, Kim og Lee (2017) påstår at de rutinebaserte arbeidsoppgavene høyst sannsynlig vil kunne bli automatiserte dersom de ikke er av høy kompleksitet. Dette frigjør dermed mye tid fra arbeidshverdagen til regnskapsmedarbeideren. Denne endringen har ført til at bransjen har måtte omstille sine prosesser og gamle rutiner grunnet digitaliseringen. Dette viser at aktører i regnskapsbransjen må være villig og mottagelige for endring, dersom de ønsker å lykkes i fremtiden.

Endringer som Big data, automatisering og skybaserte systemer har revolusjonert regnskapsbransjen. Systemutviklere har utviklet enkle og forståelige skybaserte regnskapssystemer som tillater at kunden kan gjøre mange av de regnskapstekniske arbeidsoppgavene selv. Tidligere var det kun regnskapsmedarbeideren som satt med regnskapsdataene, mens de nå også er tilgjengelige for kunden. Behovet for

regnskapsmedarbeideren har dermed endret seg. Med andre ord påvirker ikke digitalisering kun bedriften, men det har også bidratt til at både relasjonen og forholdet mellom bedrift og kunde har endret seg. Dermed har aktørene i regnskapsbransjen måtte tenke nytt på hvordan de skal skape verdi for seg selv og for kunden.

1.2 Problemstilling og forskningsspørsmål

På bakgrunn av tematikken som ble presentert ovenfor, vil denne studien undersøke digitaliseringens påvirkning på regnskapsbransjen. Dette er et bredt og komplisert tema, og vi har derfor avgrenset studien til kun å undersøke regnskapsmedarbeiderens rolle. Vi vil undersøke hvordan digitalisering har endret regnskapsmedarbeiderens rolle, og hvordan regnskapsmedarbeiderens rolle vil endres i fremtiden. Dette vil gi en indikasjon på hvilke forandringer regnskapsmedarbeidere kan forvente fremover. På bakgrunn av dette har vi utformet følgende problemstilling:

«Regnskap og digitalisering: Hva skjer med regnskapsmedarbeiderens rolle?»

For å avgrense problemstillingen har det blitt utformet to forskningsspørsmål. Disse skal sammen danne grunnlaget for å svare på problemstillingen.

Forskningsspørsmål 1: *Har digitalisering endret regnskapsmedarbeiderens rolle i dag?*

Forskningsspørsmål 2: *Hva antar regnskapsmedarbeideren er dens fremtidige rolle i regnskapsbedriften?*

For å svare på problemstillingen vil forskningsspørsmål 1 og 2 bli besvart hver for seg. Forskningsspørsmål 1 vil se på endringene som har skjedd med regnskapsmedarbeiderens rolle frem til i dag. Vi vil ta for oss nåsituasjonen i bransjen hvor regnskapsmedarbeideren i praksis og regnskapsmedarbeiderens arbeidsoppgaver vil bli beskrevet. Videre vil vi analysere digitalisering i regnskapsbransjen. Under dette punktet vil også viktige begreper i relasjon til digitalisering bli avklart. På bakgrunn av forskningsspørsmål 1, vil forskningsspørsmål 2 redegjøre for antagelsene regnskapsmedarbeideren har om deres fremtidige rolle og hvilken nødvendig kompetanse som vil kreves av fremtidige regnskapsmedarbeidere. For å best mulig besvare problemstillingen har det blitt gjennomført

ti dybdeintervjuer med regnskapsmedarbeidere rundt om i Norge. Resultatene fra funnene vil danne grunnlaget for å besvare problemstillingen. I tillegg vil resultatene fra denne studien gi et perspektiv på hvordan rollen til regnskapsmedarbeideren vil bli i fremtiden.

1.3 Studiens disposisjon

Denne studien er delt inn i seks hovedkapitler.

Kapittel 1 vil presentere bakgrunn for valg av tema, formålet med studien samt problemstillingen og forskningsspørsmålene. Dette for å gi leseren innsikt og forståelse for studiens tematikk.

Kapittel 2 vil presentere relevant teori og litteratur på tematikken i studien. Her vil det gjøres rede for definisjoner og begreper som er brukt for å besvare problemstillingen og forskningsspørsmålene.

Kapittel 3 vil redegjøre for valg av metode og den metodiske fremgangsmåten i studien. Her vil studiens forskningsdesign og datainnsamling bli presentert. Avslutningsvis vil analysen av dataen bli gjennomgått.

Kapittel 4 vil presentere resultatene av funnene fra datainnsamlingen. Dette er basert på dybdeintervjuer med informantene.

Kapittel 5 vil inneholde diskusjonsdelen, hvor relevant teori fra kapittel 2 og funnene fra kapittel 4 vil danne grunnlaget for diskusjon og refleksjon på studiens tema.

Kapittel 6 vil redegjøre for studiens konklusjon, studiens begrensninger og forslag til videre forskning.

2.0 Teori

I dette kapittelet vil vi presentere teori og litteratur som er relevant for å besvare vår problemstilling. Dette skal gi det teoretiske grunnlaget for å til slutt kunne diskutere våre forskningsspørsmål og resultater. Først vil vi se på teori om regnskapsbransjen og hvordan bransjen har utviklet seg som følge av digitalisering. Videre vil vi se på regnskapsmedarbeideren i praksis, hvor vi vil definere regnskapsmedarbeiderens rolle og hvilke arbeidsoppgaver de utfører. Vi vil også redegjøre for litteratur innen digitaliseringsbegrepet generelt og videre gå i dybden på digitalisering relatert til regnskapsbransjen. Dette for å forstå hvordan digitalisering påvirker rollen som regnskapsmedarbeider i dag og i fremtiden. Til slutt vil vi se nærmere på relevant teori om den fremtidige kompetansen regnskapsbransjen bør inneha som en konsekvens av digitaliseringen.

2.1 Regnskapsbransjen i endring

I dette delkapittelet vil vi først gi et overordnet blikk inn i regnskapsbransjen hvor vi tar for oss hvilken situasjon bransjen i dag befinner seg i. Videre vil vi gå nærmere inn på regnskapspraksisen, hvor vi ser på hvilke forhold og reguleringer som styrer regnskapsbransjen. Regnskapsloven og praksisen er både teknisk og komplisert. Vi vil dermed ikke gå i dybden av regnskapsloven, men gi en enkel innføring i materien.

2.1.1 Regnskapsbransjen

Ifølge Regnskap Norge (2019) har alle som påtar seg oppgaven av å føre regnskap for andre i næring en autorisasjonsplikt etter regnskapsførerloven. I tillegg må alle selskaper som selger regnskapstjenester være godkjent som et autorisert regnskapsførerselskap, samt være etablert i Norge. I 2019 hadde regnskapsbransjen en omsetning på 17 milliarder kroner, noe som var en økning på 4,3 prosent fra 2018 (Regnskap Norge, 2019). Det var også registrert totalt 2.708 regnskapsførerselskaper i Norge i 2019, herunder mange små og noen få store aktører. Disse opererer i ulike næringer (Regnskap Norge, 2019). Dette er en reduksjon fra tidligere år.

Trenden viser at regnskapsbransjen har blitt mer konsolidert i løpet av de siste årene, altså ved at store selskaper kjøper opp mindre selskaper. Dette gjenspeiles også i omsetningen da de ti

største regnskapsaktørene står for nesten 30 prosent av bransjeomsetningen totalt (Regnskap Norge, 2019). Konsolideringen har en sammenheng med digitaliseringen. Investering i teknologi er svært kostbart for en bedrift. Store selskaper har større midler til å påkoste seg en slik investering, i motsetning til de mindre regnskapsbedriftene (Grandal, 2020).

Regnskap Norge (2019) viser at konsolideringsgraden i 2019 var på 76,1 prosent. Dette er et mål på hvor konsolidert regnskapsbransjen virkelig er målt ved en GINI-koeffisient. At konsolideringsgraden var på 76,1 prosent betyr at trenden i regnskapsbransjen går fra en bransje med mange små aktører, mot en bransje med færre og større aktører. Regnskap Norge (2019) viser også at den gjennomsnittlige årlige veksten, som er målt i markedspris, var på 6,2 prosent i perioden 2009 til 2019. Dette vil si at omsetningen vil kunne doble seg i løpet av 11,6 år. Disse tallene tilsier at dette er en bransje som er i vekst, til tross for digitaliseringen. Sannes (2019) presiserer at det er gode tider i regnskapsbransjen og at det økte fokuset på ny teknologi, digitalisering, IT og HRM er viktige faktorer som bidrar til veksten i bransjen. At regnskapsbransjen har gått gjennom store endringer på kort tid, viser at bransjen er tilpasningsdyktig. Selv om automatiseringen truer mange arbeidsplasser, viser Grandal (2020) at regnskapsbransjen er svært attraktiv blant nyutdannede økonomer.

Regnskapspraksisen

Regnskapsbransjen blir styrt av strenge reguleringer som regnskapsførerselskapene må følge. Aktører som tilbyr regnskapstjenester, må tilby høy faglig kvalitet og de må også utvise yrkesetikk. Loven bygger på en forutsetning om at næringsdrivende som kjøper regnskapstjenester ikke selv har tilstrekkelig kompetanse hva gjelder hvilke krav som stilles til regnskapet og utførelsen av dette. I tillegg har næringsdrivende som ikke driver med regnskap verken ressurser eller kunnskap til å vurdere om en ekstern regnskapsfører har riktige kvalifikasjoner. Dermed er næringsdrivende avhengige av kompetente aktører som følger de kravene som stilles i lov og forskrift. Bokføringsloven, regnskapsloven og skatt –og avgiftslovgivningen stiller strenge krav for alle næringsdrivende. Av den grunn må det offentlige bidra til at den faglige kompetansen er høy hos de aktørene som tilbyr regnskapstjenester til næringsdrivende. Regnskapsførerne påtar seg ansvaret for at regnskapstjenestene oppfyller kravene som er satt i lov og forskrift. Dette er et stort ansvarsområde og gjør at kravene om faglig kompetanse er sentralt (Regjeringen, NOU 2018:9). Formålet med regnskap er å spre informasjon og på den måten redusere eventuell

informasjon-asymmetri mellom ledelsen og foretakets interessenter (Stenheim & Baksaas, 2015). Det er dermed viktig med kompetente fagfolk innenfor regnskap som kan ta seg av det kompliserte regelverket som stadig er i endring.

Regnskapsloven skiller mellom små og store foretak. For små foretak gir regnskapsloven noen forenklede regler, som for eksempel forenklede krav til noter. Videre er det ikke krav om å utarbeide årsberetning og til å gjennomføre kontantstrømoppstilling (Altinn, 2020). For de større foretakene stilles det strengere krav til regnskapet. I Norge er regnskapsregelverket delt i to; IFRS og GRS. IFRS er en forkortelse for «International Financial Reporting Standards» og vedtas av International Accounting Standard Board (IASB). IFRS er obligatorisk for børsnoterte foretak som utarbeider konsernregnskap (følger av IFRS-forordningen av 2002), plikt for børsnoterte foretak som ikke utarbeider konsernregnskap, og valgfritt for øvrige regnskapspliktige. IFRS er bygd på konseptuelle rammeverk og er balanseorientert. Balanseorientering betyr at det kun er poster som oppfyller definisjonene om eiendel og gjeld som skal balanseføres, mens andre poster plasseres i resultatregnskapet. Dette medfører en større kontroll på regnskapet. Dette behovet for kontroll kommer av at IFRS er utarbeidet for kapitaltilbydere. IFRS er basert på strenge regler.

God regnskapsskikk (GRS), vedtatt av Norsk Regnskapsstiftelse (NRS), bygger på de grunnleggende prinsippene fra regnskapsloven, samt regnskapspraksis. GRS er resultatorientert, noe som betyr at det legges historisk kost til grunn, og at balansen kommer i etterkant for å vise finansielle situasjoner. GRS er i større grad fleksibel da det baserer seg på de grunnleggende regnskapsprinsippene. Regnskapsloven (1998) nevner også flere steder at regnskapsføring i ulike tilfeller skal utøves i henhold til god regnskapsskikk, som gjelder ved tilfeller som ikke er direkte regulert av regnskapsloven. God regnskapsskikk er en rettslig standard som inkluderer to krav. For det første er det krav om at den regnskapsmessige løsningen har en viss utbredelse. Den må ha en viss aksept, dette kommer frem av ordet skikk. For det andre må denne skikken oppfylle et kvalitetskrav. De regnskapsmessige løsningene må være kvalitetsmessig god (Baksaas & Stenheim, 2015).

2.1.2 Regnskapsmedarbeideren

I dette delkapittelet vil vi gå gjennom regnskapsmedarbeideren i praksis. Vi vil starte med å definere selve begrepet regnskapsmedarbeider. Vi vil så gi en forklaring på hvilke arbeidsoppgaver en regnskapsmedarbeider har.

Definisjon av regnskapsmedarbeideren

Som nevnt er alle som påtar seg å føre regnskap for andre i næring autorisasjonspliktig. Dette følger i regnskapsførerloven §1. første ledd. I litteraturen er det uklare definisjoner på hva en regnskapsmedarbeider er. I denne studien velger vi å anvende en bred definisjon av begrepet regnskapsmedarbeider, herunder ved at den inkluderer alle som jobber profesjonelt med regnskap. I utgangspunktet er en regnskapsmedarbeider en som bistår andre næringsdrivende med regnskap. Dette kan gjelde medarbeidere som både har bakgrunn fra en kort yrkesrettet utdanning eller som har videreutdanning på bachelor- eller masternivå. Av alle regnskapsmedarbeidere i Norge viser det seg at 56 prosent av de som jobber i regnskapsbransjen er autoriserte regnskapsførere. Fire prosent er autoriserte revisorer. De resterende 40 prosent var ikke definerte og blir ansett som øvrige ansatte som jobber innen regnskap (Regnskap Norge, 2016). Det må likevel skilles mellom autoriserte regnskapsførere og revisorer på den ene siden, og ikke-autoriserte regnskapsførere og medarbeidere på den andre. Den autoriserte regnskapsføreren eller revisoren har en høyere utdanningsbakgrunn, samt praksis som oppfyller kravene etter regnskapsloven (Finanstilsynet, 2020). Det er viktig å presisere at en regnskapsmedarbeider med høyere utdanning har større forutsetninger for å ta steget videre enn en regnskapsmedarbeider med kort yrkesrettet utdanning. Spesielt nå som digitaliseringen har tatt overhånd, og det er økte krav til større og helhetlig faglig forståelse fra regnskapsmedarbeideren.

Regnskapsmedarbeiderens arbeidsoppgaver

Regnskapsmedarbeideren har en stor og viktig jobb og med dette følger mange krevende arbeidsoppgaver. Generelt vil en regnskapsmedarbeiders arbeidsoppgaver blant annet inkludere det å føre inn opplysninger i regnskapssystemer, å gjennomføre beregninger i forbindelse med regnskap og bokføring, samt andre arbeidsoppgaver i forbindelse med årsavslutning eller skatteoppgjør. Hvem som utfører de konkrete arbeidsoppgavene avhenger

av stillingstype, ansiennitet og arbeidsgiver (Finansrådet, 2019). Det stilles større krav til kompetanse for å utføre arbeidsoppgavene til en autorisert regnskapsfører og revisor, enn til en ikke-autorisert regnskapsfører eller medarbeider, som innebærer høyere risiko og et større ansvarsområde. I utgangspunktet kan imidlertid alle som jobber som regnskapsmedarbeider både føre løpende regnskap og foreta andre krevende regnskapsoppgaver. Arbeidsoppgaver slik som utarbeidelse av årsregnskap og konsernregnskap, må samtidig gjøres av en autorisert regnskapsfører eller revisor.

Regnskapsmedarbeiderens arbeidsoppgaver kan inndeles i såkalte *rutinebaserte arbeidsoppgaver* og *skjønnsmessige arbeidsoppgaver* (Kim, Kim og Lee, 2017). Disse vil vi gå nærmere inn på i de neste delkapitlene.

De rutinebaserte oppgavene

Regnskapsbransjen har i en årrekke vært en bransje med stabile rammebetingelser, hvor regler og prinsipper lenge har vært de samme (Finago, 2017). Arbeidsoppgavene har hovedsakelig bestått av manuelle rutinepregede arbeidsoppgaver, slik som tradisjonelle bilagsføringer, lønnskjøringer, fakturering og føring av årsoppgjør. I dag har mange av disse rutinepregede arbeidsoppgavene blitt automatiserte som følge av den økte digitaliseringen i bransjen. Dette har resultert i at noen av arbeidsoppgavene regnskapsmedarbeideren tidligere gjorde, nå har forsvunnet. Dette har frigjort mer tid til andre oppgaver, slik som eksempelvis rådgivning og kontroll (Arena Norge AS, 2021). I tillegg har digitaliseringen gjort at regnskapsmedarbeideren nå må fokusere på mer skjønnsmessige arbeidsoppgaver som i større grad krever avansert dømmekraft. Dette vil vi se på i neste delkapittel.

De skjønnsmessige arbeidsoppgavene

Regnskapsmedarbeiderens skjønnsmessige arbeidsoppgaver er oppgaver som krever dømmekraft, kreativitet og sosial kompetanse (Kolbjørnsrud, 2017). Disse arbeidsoppgavene dreier seg dermed hovedsakelig om rådgivning og kontroll. Med rådgivning menes alle problemstillinger kundene kan stå ovenfor. Dette kan være i form av både økonomiske- og IT-tekniske problemstillinger. Med kontroll menes at regnskapsmedarbeideren kontrollerer at den næringsdrivende kunden opererer i samsvar med lov og forskrift.

Regnskap Norge (2016) viste at det kun var 9,2 % av omsetningen i 2016 som kom fra rådgivning. Ifølge Finanstilsynets årsrapport for 2020, vil regnskapsbransjen utvikle seg til å bli en totalleverandør av økonomi- og rådgivningstjenester (Finanstilsynet, 2020). Dette viser at det på bare fire år har skjedd store endringer i bransjen.

2.2 Digitalisering i regnskapsbransjen

Digitalisering er et begrep som har vært svært relevant i mange år og som har utviklet seg til å bli et høyt fokusert begrep i dagens samfunn. Andersen og Sannes (2018) beskriver digitalisering som en transformativ prosess hvor noe blir digitalt. Videre viser de til at digitalisering i organisasjonssammenheng blir definert som *“transformasjonen fra at IT er et støtteverktøy i virksomheten til at det er en del av dens DNA. Det betyr forretningsmodell og -praksis samt organisasjon og prosesser er designet for å utnytte dagens og morgendagens teknologi”* (Andersen og Sannes, 2018).

På overordnet nivå betyr digitalisering det å gå fra det analoge til det digitale. I praksis betyr dette å gå fra papir til en papirløs prosess, eller fra en manuell prosess til en automatisk prosess. Sannes (2017) trekker frem tre sentrale drivere til digitalisering. Disse er eksponentiell vekst av ny teknologi, analyser med enorme datamengder (Big data) med avanserte analyseverktøy som gir mulighet for innsikt i sanntid, samt robotisering og maskinlæring som automatiserer arbeidsprosesser til en lavere kostnad. En av hovedkreftene til digitalisering er dermed fremveksten av digital teknologi. I litteratur blir digital teknologi betegnet som verktøy som kan tas i bruk for å effektivisere og forenkle arbeidsoppgaver (Gårseth-Nesbakk, et al., 2019:42). Et selskap blir ansett som digitalisert når fundamentet i selskapet er bygd av digital teknologi (Wade, 2015). Digital teknologi inkluderer blant annet automatiserte prosesser, kunstig intelligens, analyse av stordata (big data) og skybaserte tjenester. Videre vil vi gå nærmere inn på disse begrepene, spesielt rettet mot regnskapsbransjen.

2.2.1 Automatisering og kunstig intelligens

Regnskapsyrket er en bransje der det antas at ny teknologi vil automatisere store deler av yrket (Myhrvold, 2017). Automatisering defineres av Groover (2002:61) som “... *teknologi der en prosess eller prosedyre gjennomføres uten menneskelig hjelp*”. Man kan med andre ord si at automatisering er en prosess som utføres av maskiner, herunder roboter, datamaskiner og lignende. Ved hjelp av forhåndsprogrammerte instruksjoner utfører roboter en ønskelig arbeidsprosess. Robotene vil dermed automatisere og overta store deler av de manuelle arbeidsoppgavene som tidligere ble utført av mennesker (Kinserdal, 2017). Dette kan også falle inn under begrepet kunstig intelligens. Kunstig intelligens defineres av Lexico (u.å) som “... *teori og utvikling av datasystemer som er i stand til å utføre oppgaver som normalt krever menneskelig intelligens, for eksempel visuell persepsjon, talegjenkjenning, beslutningstaking og oversettelse mellom språk*”. Kunstig intelligens har allerede bidratt til at en rekke arbeidsoppgaver har blitt automatiserte og dette er forventet å vokse enda mer.

Det skjer mye innen teknologiområdet hva gjelder det å automatisere regnskapsprosesser. Til tross for at det antas at stillinger i regnskapsbransjen kan kuttes på grunn av automatisering, er det også viktig å fokusere på mulighetene dette kan gi. Automatisering kan overta de rutinebaserte arbeidsoppgavene en regnskapsmedarbeider utfører. Dette kan gi fordeler som økt medarbeitilfredshet ved at medarbeiderne får mer tid til å håndtere tilfeller som krever mer kompleks og kognitiv beslutningstaking (Degrum & Hafredal, 2018).

Regnskapsmedarbeidere kan dermed oppleve jobben som mer meningsfull enn tidligere ved at de føler seg nyttige og kompetente (Finago, 2017). Degrum og Hafredal (2018) beskriver også at automatisering reduserer behandlingstiden og øker kvaliteten på prosessens leveranser. Dette kan bidra til økt kundetilfredshet fordi arbeidsoppgavene som utføres av roboter øker kvaliteten og presisjonen, samt reduserer risikoen for menneskelige feil. Investering i automatisering er kostbart å implementere, men vil bidra til kostnadsbesparelser på sikt.

Regnskap Norge (2019) fremholder at kunstig intelligens er en teknologi som regnskapsbransjen bør dra nytte av. Dette fordi teknologien blant annet kan effektivisere virksomhetene, forbedre dialogen med kundene og styrke tjenestetilbudet. Kunstig intelligens kan brukes til å forutse behov, tilpasse tjenester, avdekke mulig svindel og feil, samt gi styrket

beslutningsstøtte (Tennøe, 2017). En sentral utfordring ved kunstig intelligens er at den trenes opp ved hjelp av data. Det vil si at hvis det eksisterer eventuelle skjevheter i datasettene, vil det forplante seg i den kunstige intelligensen. Dette betyr at algoritmen kan videreføre en skjev praksis, noe som kan være vanskelig å oppdage (Tennøe, 2017). Tennøe (2017) forklarer også at det er viktig med ansatte som forstår seg på denne type teknologi. Det er imidlertid også uttalt at mennesker alltid vil overgå kunstig intelligens innen områdene empati, relasjonsbygging og samarbeid om komplekse problemstillinger (Regnskap Norge, 2017). Dette gjøres ved å ha en dialog med kunden hvor man forstår deres problemstillinger og bekymringer. Dette vil også bidra til å skape gjensidig tillit, og dermed være avgjørende for kunden og deres opplevelse av verdi.

2.2.2 Big data

Big data (stor data) kan beskrives som ny teknologi som analyserer større og mer komplekse data både hurtigere og mer nøyaktig enn tidligere (Andersen & Bakkeli, 2015). Big data brukes for å oppdage mønstre i dataene og til en viss grad predikere fremtiden (Heggernes, 2020:32). Big data har tre viktige egenskaper, også kalt de tre store V-ene; volum (volume), hastighet (velocity) og variasjon (variety). Med volum menes store mengder data, noe som er den primære egenskapen til big data (Russom, 2011). Datamengdene og tilgjengeligheten av data vil bare fortsette å øke. Den andre V-en er hastighet. For mange tjenester er hastigheten enda viktigere enn volumet. Hastigheten det tar å opprette data er raskere enn tidligere og dette skaper mulighet for å skaffe informasjon i tilnærmet sanntid (Andersen & Bakkeli, 2015). Den siste V-en er variasjon. Noe som gjør big data virkelig stort, er variasjonen av ulike datatyper som er tilgjengelig fra en rekke ulike datakilder. Man kan hovedsakelig skille big data inn i to typer; intern- og ekstern data. Den interne dataen er data som hentes internt i bedriften. Eksempler på dette er interne dokumenter, transaksjoner og sensordata fra et system. Ekstern data er offentlige eller private data som innhentes fra kilder utenfor bedriften. Eksempler på dette er eksterne kilder som nettsider, sosiale medier, trafikkinformasjon fra Google osv. (Hindberg, 2015). I regnskapsbransjen er man avhengig av både intern- og ekstern data. Primærjobben til en regnskapsmedarbeider er å kontrollere og sortere den dataen kundene produserer, samt hvilken type data de må forholde seg til. Det er viktig å påpeke at big data i seg selv ikke gir noe verdi. Verdien i big data oppnås først når man klarer å sortere og analysere de riktige dataene, samt å lage forståelige visualiseringer og presentasjoner.

Dette kan gi unik innsikt i kunder, kundeatferd, noe som igjen kan gi økt kvalitet i kundedialog (Andersen & Bakkeli, 2015).

2.2.3 Skybaserte tjenester

Skybaserte tjenester er et begrep som har vokst frem med årene, både for privatpersoner og organisasjoner. Griffith (2020) definerer og beskriver skybaserte tjenester som «*å lagre og få tilgang til data og programmer over internett i stedet for datamaskinens harddisk*».

Skybaserte regnskapssystemer tilbys som oftest av eksterne leverandører som har egne servere og kommunikasjonsløsninger som kunden kobler seg opp til (Ellefsen, 2016). Disse løsningene er tilgjengelige over en nettleser og gjør det enkelt å få tilgang til enhver tid. Med en skybasert løsning vil regnskapet alltid være oppdatert og regnskapsinformasjon blir tilgjengelig direkte på nett for kundene. Dette er tidsbesparende og skaper en effektiv kommunikasjonsprosess mellom kunde og regnskapsbedrift. Myhrvold (2017) forklarer at skybaserte tjenester er en viktig faktor som vil påvirke regnskapsbransjen i stor grad. Skybaserte løsninger er godt egnet til å skape god samhandling mellom regnskapsbedriften og kundene (Ellefsen, 2017). Denne systemutviklingen vil bidra til å involvere kundene i regnskapsprosessen i større grad enn tidligere (Myhrvold, 2017).

2.2.4 Fremtidens kompetanse

Som nevnt forventes det at regnskapsbransjen i fremtiden vil bestå av færre mennesker på grunn av den økte digitaliseringen. Siden mange av de manuelle rutinepregede arbeidsoppgavene har forsvunnet, samt at digitaliseringen har skapt nye løsninger slik som skybaserte tjenester, tillater dette at kunden kan gjøre mange av regnskapsprosessene på egenhånd. Det betyr at den nåværende regnskapsmedarbeideren må tilegne seg ny kompetanse som følge av at de tradisjonelle regnskapsoppgavene har blitt redusert. Dette kan være tjenester som innebærer rådgivning, kontroll, analyser og bedriftsøkonomisk forståelse av kunden. Regnskapsmedarbeideren må skape nye ferdigheter, kompetanse og holdninger (Løvaas et al., 2018). Gode kommunikasjonsevner, profesjonell trygghet og selvtillit vil være sentrale personlige egenskaper i fremtiden (Løvaas et al., 2018).

2.2.5 Hvordan lykkes med digitalisering

Nygård-Hansen (2020) siterer «*Hvis du virkelig vil lykkes med digitalisering, så må du lytte*». Med dette mener han at man må skape en illusjon om hva kundene tror de vil ha før de vet det selv (Nygård-Hansen, 2020). Mange er redd for å begi seg ut på det ukjente og nye, i frykt for at det skal bli et ressurskrevende tapsprosjekt. Med gode forberedelser, riktig fokus og god ledelse kan man redusere risikoen. Dette gjelder også for å lykkes med digitalisering, hvor det kreves endringer i både tankesett, arbeidsrutiner og bedriftskultur. Det handler om samspillet mellom mennesker og teknologi (Nygård-Hansen, 2020).

Telenor (2019) presenterte tre kritiske faktorer for å lykkes med digitalisering. For det første er det viktig å ha en tydelig visjon og en god strategi. I tillegg må man ha god forståelse for bedriften og dens utgangspunkt, samt klare å se muligheter og utfordringer. For det andre må man sørge for at digitalisering skjer i hele organisasjonen, uavhengig av om denne består av to eller hundre ansatte. For å lykkes med dette er god ledelse viktig. Til slutt må man også ha riktig verktøy for sin bedrift. Det er sentralt med gode, brukervennlige løsninger som er tilpasset bedriftens behov. Man må derfor forsikre seg om at teknologien som implementeres tilfredsstillende behøver som gjelder den enkelte bedriften (Grøndalen, 2016).

2.2.6 Muligheter og utfordringer

David Rogers (2016) snakker i sin bok «*The Digital Transformation Playbook*» om hvordan etablerte bedrifter kan klargjøre seg for en digital hverdag, og om hvordan man kan utnytte mulighetene dette gir. Dette innebærer at man har en klar strategi på hvordan man kan utnytte teknologi på en verdiøkende måte både på eksisterende og på nye områder. Videre beskriver han fem domener som blir forvandlet som følge av digitalisering. Disse domene er: kundeforhold, konkurranse, data, innovasjon og verdi. Det er i disse domene mulighetene skapes. Vi vil nå gå nærmere inn på hver domene.

Når det gjelder kundeforhold har den nye digitale hverdagen ført til at kommunikasjon og interaksjon skjer på andre måter enn tidligere. Rogers forklarer endringene fra en analog- til en digital virksomhet i følgende tabell:

Fra analogt	Til digitalt
Kunder som massemarked	Kunder som et dynamisk nettverk
Kommunikasjon som sender til kunder	Kommunikasjon er to-veis
Bedriften har størst innflytelse	Kunder har størst innflytelse
Markedsføring for å påvirke salg	Markedsføring for å inspisere til salg, lojalitet og beslutningspåvirkning
En-veis verdipåvirkning	Gjensidig verdipåvirkning
Økonomi basert på bedriftens størrelse	Økonomi basert på (kundens) verdi

Tabell 1: Rogers (2016, s. 21) Tabell over endringer i kundeforholdet fra analogt til digitalt

Konkurransesforholdene i en digital verden endres også. Man konkurrerer ikke lenger kun med bedrifter innen sin egen bransje, men også med bedrifter i andre bransjer som kan tilby lignende tjenester (Rogers, 2016). Digitalisering har ført til at informasjon er mer tilgjengelig og at det er enklere å bytte til en konkurrerende virksomhet. Rogers (2016) beskriver i følgende tabell hvordan konkurranse har endret seg fra analogt til digitalt:

Fra analogt	Til digitalt
Konkurranse innen egen bransje	Konkurranse på tvers av bransjen
Tydelig skille mellom partnere og rivaler	Svakt skille mellom partnere og rivaler
Konkurranse er et «nullsumspill»	Konkurrenter samarbeider på viktige områder
Nøkkelressurser holdes internt i bedriften	Nøkkelressurser holdes i eksterne nettverk
Produkter med unike egenskaper og fordeler	Plattform med partnere som utveksler verdi
Et fåtall dominerende konkurrenter per kategori	«vinnerne-tar-alt»

Tabell 2: Rogers (2016, s. 53) Tabell over endringer i konkurranseforholdet fra analogt til digitalt

Data, eller datahåndtering, er kanskje et av områdene som har blitt mest endret som følge av digitalisering. Tidligere ble data hovedsakelig brukt til å måle og styre forretningsprosesser for å optimalisere eksisterende arbeidsoppgaver. I tillegg var det både krevende og dyrt å generere god data og lagre denne i databaser. I dag er mulighetene med data nesten ubegrensede. Dersom man vet hvordan man skal håndtere og bruke den informasjonen man samler, kan data være en enorm verdikilde (Rogers, 2016). Rogers (2016) beskriver i følgende tabell hvordan datastrategi har endret seg fra analogt til digitalt:

Fra analogt	Til digitalt
Data er dyrt å generere i bedriften	Data er kontinuerlig generert overalt
Utfordringen med data er lagring og håndtering	Utfordringen med data er å overføre den til verdifull informasjon
Bedrifter bruker kun strukturert data	Ustrukturert data blir stadig mer brukbar og verdifull
Data blir håndtert internt	Verdien av data ligger i å koble den på tvers av instanser
Data blir brukt til optimalisering av prosesser	Data er en immateriell nøkkelressurs for verdiskaping

Tabell 3: Rogers (2016, s. 91) Tabell over endringer i data fra analogt til digitalt

Videre til innovasjon sier Roger (2016) at virksomheter må lære seg å konstant eksperimentere, lære og å forbedre nye og gamle ideer. Innovasjon kan defineres som enhver endring i en organisasjons produkt, tjeneste eller prosess som tilfører verdi. Dermed handler ikke innovasjon kun om de store nyskapningene, men om alt nytt som har innvirkning og betydning (Rogers, 2016). Rogers (2016) beskriver i følgende tabell hvordan innovasjonsstrategi har endret seg fra analogt til digitalt:

Fra analogt	Til digitalt
Avgjørelser blir tatt basert på intuisjon og ansiennitet	Avgjørelser blir tatt basert på testing og validering
Testing av ideer er dyrt, tar tid og er vanskelig	Testing av ideer er billig, går raskt og er enkelt
Eksperimenter blir sjeldent utført, og kun av eksperter	Eksperimenter blir stadig utført, og av alle
Utfordringen med innovasjon er å finne den riktige løsningen	Utfordringen med innovasjon er å løse det riktige problemet
Feil unngås for enhver pris	Feil blir lærdom, tidlig og billig
Fokuset er på det «ferdige» produktet	Fokuset er mer på minimum levedyktige prototyper og endringer etter lansering

Tabell 4: Rogers (2016, s. 125) Tabell over endringer i innovasjon fra analogt til digitalt

Verdi er den siste domenen Rogers (2016) tar for seg. Rogers skriver at verdiforslag i en digital virksomhet handler om «endring før man må». Tidligere har verdiforslaget for det meste vært definert av bransjen. I en digital virksomhet vil det være nødvendig med et stadig skiftende verdiforslag som tilpasser seg kundenes ønsker og behov. Han beskriver også at en ikke burde dømme ny teknologi på bakgrunn av hvordan den påvirker din nåværende forretningsmodell, men heller hvordan man kan skape verdi på den neste. En må kontinuerlig se på kjerneverdiene bedriften tilbyr sine kunder og stille spørsmål slik som eksempelvis: «Hvorfor eksisterer bedriften min?» og «Hvilke kundebehov oppfyller den?». Rogers (2016) beskriver i følgende tabell hvordan verdistrategi har endret seg fra analogt til digitalt:

Fra analogt	Til digitalt
Verdiforslaget er definert av bransje	Verdiforslaget er definert av et stadig endret kundebehov
Utførelse av nåværende kundebehov	Avdekke neste mulighet for skapning av kunde verdi
Optimalisere forretningsmodellen så lenge som mulig	Endring før man må, for å stille først i køen
Evaluere endring på bakgrunn av hvordan det påvirker nåsituasjonen	Evaluere endring basert på hvordan det kan skape nye forretningsmuligheter
Suksess i markedet gir rom for selvtilfredshet	“Bare de paranoide overlever”

Tabell 5: Rogers (2016, s. 168) Tabell over endringer i verdier fra analogt til digitalt

Når det gjelder utfordringer er datasikkerhet blitt et viktig område. Det er viktig at en bedrift har datasikkerheten på plass før digitale transformasjonsprosesser gjennomføres. Det er spesielt viktig med tanke på å unngå at uvedkommende får tilgang til sensitiv informasjon om foretaket. Kriminelle kan for eksempel svindle en bedrift med falske eposter eller sette systemer ute av spill gjennom virus. Med personopplysningsloven, som ble oppdatert i 2018, er det flere regler som må overholdes (Stief et al., 2016; Heggernes, 2017).

3.0 Metode

I dette kapittelet vil vi redegjøre for de forskningsmetodiske valgene som har blitt tatt i denne studien. Dette for å gi leseren innsikt og forståelse for de valgene som har blitt tatt for å kunne besvare forskningsspørsmålene. Først vil vi presentere valg av forskningsdesign, herunder redegjørelse av forskningens tilnærming og casestudie. Videre vil valg av datainnsamling begynnes, og det vil beskrives hvordan prosessen er gjennomført. Deretter vil fremgangsmåten for dataanalysen bli presentert. Videre vil forskningens kvalitet bli diskutert og til slutt vil det redegjøres for de etiske valgene som har blitt tatt.

3.1 Forskningsdesign

Forskningsdesign er en fremgangsmåte eller en strategi på hvordan man best mulig kan svare på problemstillingen og forskningsspørsmålene. Et forskningsprosjekt starter ofte med en interesse eller en idé på et område man ønsker å undersøke nærmere. Videre må man avgrense seg til et tema og til en bestemt problemstilling som vil bli selve forskningsspørsmålet (Johannesen et al., 2011). Dette forskningsspørsmålet vil legge rammeverket for innsamlingen av data og hvordan denne dataen skal analyseres (Bell et al., 2019).

Det er hovedsakelig tre ulike typer av forskningsdesign. Disse er eksplorativ(utforskende) design, deskriptiv (beskrivende) design og kausal (årsaks-sammenheng) design. Det eksplorative designet handler mer om å forstå og tolke et fenomen på best mulig måte. I tillegg handler det om å skaffe seg innsikt til fenomenet. I et deskriptivt design har man som mål å beskrive en situasjon eller sammenheng mellom flere variabler, mens i det kausale designet undersøker man årsakssammenhengen. Hvilket design man velger vil være avhengig av forskningsspørsmålet, men også av hvor mye man allerede kan om forskningsområdet og hvor dypt man ønsker å undersøke temaet (Gripsrud, et al., 2016).

I starten av denne prosessen ønsket vi å finne et tema som interesserte oss. Digitalisering i regnskap er både et interessant og et aktuelt tema. Siden det finnes mye litteratur innen feltet regnskap og digitalisering, velger vi avgrense undersøkelsen mot regnskapsmedarbeiderens rolle og deres påvirkning av digitaliseringen. I tillegg synes vi det hadde vært interessant å høre hvilke refleksjoner en regnskapsmedarbeider hadde omkring endringen av deres rolle i

fremtiden med tanke på utviklingen av digitaliseringen. Det er for øvrig uklart og lite litteratur om hva en regnskapsmedarbeider er og gjør. Dermed ønsket vi å undersøke dette nærmere. Ut ifra forskningsspørsmålene og målet med studien ser vi at et eksplorativt design er best egnet, da dette designet går ut på å forstå og tolke et fenomen, samt å skaffe innsikt i selve fenomenet. Vi velger likevel å ha en åpen tilnærming da det gir mulighet til å tilpasse oppgaven dersom ny informasjon blir oppdaget underveis.

3.1.1 Forskningstilnærming

Forskingstilnærming kan forklares som en systematisk måte å løse en problemstilling på eller strukturen for å komme frem til ny kunnskap (Hellevik, 2002). Samfunnsvitenskapelig forskning handler om å integrere empiri og teori. Man kan skille mellom deduktiv og induktiv tilnærming. I en deduktiv tilnærming går man fra teori til empiri. Ut ifra teorien utformer man en konkret hypotese som man ønsker å teste. For å teste hypotesen kreves det at man har et kvantitativt utvalg av data. Dette for å kunne forstå årsakssammenhengen mellom variablene. Her går man altså ikke inn i dybden av selve problemet, men ønsker kun å se på årsakssammenhengen. Dataen er som regel i form av tall, målinger eller andre kalkulasjoner. Den induktive tilnærmelsen er det motsatte av deduktiv tilnærming. Her går man altså fra empiri til teori. Teorien skapes altså fra observasjoner, hvor disse observasjonene så blir utformet som en hypotese. Hypotesen blir dermed testet med kvalitativ data. Kvalitativ data har den egenskapen at man kan gå dypt inn i selve fenomenet og forstå årsakssammenhengen i selve feltet. Dette gjøres ofte i form av intervjuer med et representativt utvalg (Gripsrud et al., 2016).

I starten av forskningen gikk vi gjennom diverse litteratur for å opparbeide oss grunnleggende forståelse av temaet. Dette gjorde vi for å kunne utarbeide en intervjuguide for våre informanter. Vi benyttet altså en deduktiv tilnærming hvor vi gikk fra teori til empiri. Under intervjuene oppdaget vi at informantene kom med kunnskap vi var ukjent med. Vi måtte derfor undersøke litteraturen på de områdene som var ukjent for oss i etterkant av intervjuene. Dette gjorde at vi også brukte en induktiv tilnærming, hvor vi først samlet inn data og derifra opparbeidet oss kunnskap om relevant teori. Siden vi ønsker å gjøre et dypdykk inn i regnskapsmedarbeiderens rolle, ser vi at kombinasjonen av en deduktiv- og induktiv metode er mest hensiktsmessig. Kombinasjonen av disse metodene kalles abduktiv tilnærming. Dette

tillater oss å gjøre åpne og fleksible datainnhentinger slik at vi får undersøkt vårt fenomen på best mulig måte.

3.1.2 Casestudie

En casestudie (sakstudie) innebærer å hente inn så mye informasjon som mulig om et bestemt fenomen. Dypdykket inn i dette fenomenet skal representere mangfoldet av det som undersøkes. Man kan dele casestudie inn i to dimensjoner; enkelt- og flercasestudie. I en enkeltcasestudie undersøker man et enkelt tilfelle, mens man i en flercasestudie undersøker ulike caser av samme fenomen som kontrolleres med hverandre (Johannessen et al., 2016). Ved casestudie benytter man som oftest en kvalitativ tilnærming, for å kunne dykke dypere inn i forskningsspørsmålet og undersøke fenomenet nøye. I følge Yin (2018) egner bruken av casestudie seg best når man skal stille spørsmål som «hvorfør» og «hvordan». I tillegg er casestudie gunstig å bruke dersom man studerer faktorer som har et kort tidsløp.

I vår studie skal vi undersøke regnskapsmedarbeiderens rolle og hvordan denne har endret seg som følge av digitalisering. Dermed var det viktig for oss å ha et bredere utvalg av informanter med roller som står overfor det samme fenomenet. Dette gjorde at vi fikk en bedre forståelse av fenomenet sett fra ulike perspektiver. Dermed har vi benyttet oss av en flercasestudie.

3.2 Datainnsamling

Forskning skiller seg fra hverdagslige vurderinger ved at det må samles inn dokumentasjon, eller data som gjenspeiler den virkeligheten som undersøkes. Det finnes ulike metoder for å samle inn denne dataen. Det skilles typisk mellom primærdata og sekundærdata. Primærdata er data som er samlet inn til formålet med undersøkelsen, mens sekundærdata er data som allerede eksisterer og er hentet inn for et annet formål.

Primærdataen vi samlet inn var via dybdeintervjuer med utvalgte informanter som hadde regnskapsmedarbeider som stilling. Vi utførte ti dybdeintervjuer med regnskapsmedarbeidere

fra ulike selskaper i Norge, som til daglig jobber med regnskap digitalt. Syv av ti av de utvalgte selskapene blir betegnet som små- og mellomstore selskaper, mens tre av ti er hva som betegnes store selskaper innen regnskap og revisjon. Målet med dybdeintervjuene var å kartlegge hvordan den økte digitaliseringen har endret rollen til regnskapsmedarbeideren og hvordan digitaliseringen har virket inn på deres arbeidsoppgaver. Under dybdeintervjuene oppdaget vi at de informantene som hadde jobbet i mindre enn fem år som regnskapsmedarbeider, ikke hadde opplevd hvordan den økte digitaliseringen har endret deres rolle. Dette var fordi de var såpass ferske i bransjen at de kun kjenner til arbeidsoppgavene som digitale. Vi måtte dermed finne nye utvalg av informanter som hadde jobbet i over fem år, slik at vi fikk et representativt utvalg til å kunne besvare forskningsspørsmålene.

Når det kommer til sekundærdata, har vi gjennomført et grundig litteratursøk. Innen regnskap og digitalisering er det mye litteratur. Det er dermed viktig å begrense kildebruken. Vi begrenset denne ved å fokusere på kilder som kommer fra kjente og troverdige databaser. Derimot er det lite og uklare definisjoner av regnskapsmedarbeideren. Vi har derfor brukt mye tid på å lese og undersøke tidligere forskning innen feltet regnskap og digitalisering.

Videre vil vi gå dypere inn på datainnsamlingen, hvor både utforming av intervjuguide, valg av informanter, og utføring av dybdeintervjuer vil bli presentert.

3.2.1 Utforming av intervjuguide

Kvalitative intervjuer er den mest brukte måten å samle inn egne data på, og er ofte den metoden som blir brukt i casestudier. Ifølge Kvale og Brinkmann (2009) finnes det ulike typer intervjuer. Disse er blant annet strukturerte-, semistrukturerte- og ustrukturerte intervjuer. I strukturerte intervjuer har man en fast bestemt struktur gjennom hele intervjuprosessen. I semistrukturerte intervjuer benytter man ofte oppfølgingsspørsmål gjennom intervjuprosessen. Ved ustrukturerte intervjuer har man ingen bestemt struktur på intervjuet. I denne studien har det blitt benyttet semistrukturerte intervjuer for å samle inn data. Semistrukturerte intervjuer innebærer at man har en overordnet intervjuguide som utgangspunkt, mens spørsmål, temaer og rekkefølge kan variere fra informant til informant (Johannessen et al., 2016). Slike intervjuer gjør det mulig å gå i dybden, skape flyt i samtalen, stille oppfølgingsspørsmål der det er naturlig. Det ble utformet en intervjuguide på forhånd,

med spørsmål innenfor ulike tema. I noen av intervjuene ble rekkefølgen på spørsmålene endret for å skape bedre flyt. Etter hvert som intervjuene ble gjennomført, ble det dannet et bredere bilde av tema og det ble dermed lettere å komme med oppfølgingsspørsmål. Fordelen med dette var at det ga informantene større frihet til å uttrykke seg. Man får den enkelte informants egne meninger og forståelse av et forhold, noe som bidrar til nyanserikdom i datamaterialet (Jacobsen, 2015).

3.2.2 Valg av informanter til dybdeintervju

Å velge ut hvem som skal delta i en undersøkelse er en viktig del i samfunnsvitenskapelig forskning, både i kvantitative og kvalitative studier. I kvantitative studier er man opptatt av å studere et tilfeldig utvalg av respondenter, mens det i kvalitative studier er andre prinsipper som ligger til grunn. I kvalitative studier ønsker man å komme nærmere inn på personer i den bestemte målgruppen man er interessert i å undersøke (Johannessen et al., 2016). Det er vanskelig å vite hvor stort et kvalitativt utvalg bør være på forhånd. En tommelfingerregel er at utvalget skal være stort nok til å belyse problemstillingen (Johannessen et al., 2016, s 114). Dette innebærer at antall intervjuer vil være avhengig av kvaliteten på de intervjuene som blir gjennomført. Mens andre forskere hevder at det bør gjennomføres intervjuer til man ikke lenger får noe ny informasjon. Det er med andre ord ingen øvre eller nedre grense for antall intervjuer (Johannessen et al., 2016).

På bakgrunn av at vår studie er en masteravhandling med begrenset tid og ressurser, har vi sett oss nødt til å begrense antall informanter. Ettersom vår studie er en undersøkelse av rollen til regnskapsmedarbeideren, var vi avhengig av å få riktige informanter. Vi startet denne prosessen med å kontakte både små og store regnskapskontorer, via e-post. Flere av de vi kontaktet hadde ikke mulighet til å delta ettersom de var i en travel periode. Grunnet situasjonen rundt Covid-19 ble en del av intervjuene utsatt. Noen ble avlyst. Dette førte til at datainnsamlingen tok lengre tid enn planlagt, samt at vi fikk færre informanter enn først antatt. Vi startet med å intervju seks informanter. Underveis i intervjurundene oppdaget vi at fire av seks informanter hadde jobbet som regnskapsmedarbeidere i under fem år. Da de kun jobbet under digitale forhold, hadde de liten erfaring når det gjaldt hvordan digitalisering har endret regnskapsmedarbeiderens rolle. Vi måtte igjen ut å finne regnskapsmedarbeidere som hadde jobbet i over ti år, slik at de var i stand til å kunne besvare forskningsspørsmålene våre.

Til slutt endte vi opp med å finne ytterligere fire informanter som hadde jobbet i over ti år i regnskapsbransjen. Totalt endte vi opp med ti informanter. Ettersom at alle informantene måtte kontaktes for å få et tilstrekkelig utvalg, bærer utvalget også preg av å være et tilgjengelighetsutvalg. Dette innebærer at informantene er villige til å delta i studien (Thagaard, 2009). En fordel med tilgjengelighetsutvalg er at informantene er interessert i å bidra med data. På den andre siden kan det oppstå skjevheter i utvalget som kan være av betydning for resultatene (Thagaardt, 2009). Gjennom datainnsamlingsprosessen besluttet vi at informasjonen vi satt igjen med var tilstrekkelig. Under viser en oversikt over alle informantene som deltok på denne studien:

Informant kode:	Tittel:	Rolle:	Type selskap:	IT-kunnskap:	År i bransjen:
A	Revisor	Daglig leder	SMB	Høy	>20
B	Revisor	Daglig leder	SMB	Høy	>20
C	Konsulent	Medarbeider	SMB	Medium	<5
D	Bedriftsøkonom	Fagsjef	Stor bedrift	Høy	>20
E	Controller	Medarbeider	Stor	Høy	<5
F	Regnskapsfører	Daglig leder	SMB	Medium	>20
G	Regnskapsmedarbeider	Medarbeider	Stor bedrift	Høy	>5
H	Regnskapsmedarbeider	Medarbeider	SMB	Medium	<10
I	Regnskapsfører	Medarbeider	SMB	Høy	<10
J	Regnskapsmedarbeider	Medarbeider	SMB	Medium	>20

Tabell 6: Oversikt over informantene

3.2.3 Utføring av dybdeintervjuer

Etter at intervjuguiden var utformet gikk vi i gang med å intervjuer de utvalgte kandidatene. Planen var hovedsakelig å avholde intervjuene ansikt til ansikt. Grunnet Covid-19 ble vi imidlertid tvunget til å gjennomføre intervjuene som videointervju og som telefonintervju i stedet. Vi lot informantene bestemme tidspunkt for intervjuet. I forkant av intervjuet fikk

informantene informasjon om hva intervjuene ville dreie seg om, slik at de kunne gjøre seg opp noen tanker på forhånd.

Intervjuene startet innledningsvis med en kort presentasjon av oss og oppgaven, samt forsikring om anonymitet og rettigheter. Samtlige informanter samtykket til lydopptak og deretter startet selve intervjuet med noen enkle oppvarmingsspørsmål. Intervjuguiden ble fulgt gjennom intervjuene og i noen tilfeller ble rekkefølgen endret for å få bedre flyt i intervjuet. Etter de første intervjuene anså vi det som nødvendig å gjøre noen småjusteringer på noen av spørsmålene ettersom de ble tolket ulikt hos informantene. Avslutningsvis ble informantene spurt om de hadde noe de ønsket å legge til som ikke hadde blitt nevnt i intervjuet. Lydopptaket ble avsluttet og informanten ble takket for sin deltakelse. Det ble også informert om muligheten til å lese over og kommentere det transkriberte materialet.

3.3 Dataanalyse

Dataanalysen er en prosess som skal knytte informantenes ytringer til teori. Dette skjer ved at forskeren tolker ytringene til informantene og deretter knytter det i en teoretisk sammenheng (Dalen, 2011). Før vi begynte å analysere dataene, forsøkte vi å strukturere og kategorisere dataene etter beste evne. Dette gjorde vi for å lettere kunne identifisere mønstre på tvers av datamaterialet. Svarene fra de transkriberte intervjuene ble dermed inndelt og kategorisert i en tabell, slik at vi lettere fikk oversikt over all dataen. Dette kalles for tverrsnittbasert inndeling av data (Johannessen et al., 2011, s. 164). Inndelingen av dataene begynte med at alle svarene til informantene ble samlet under hvert spørsmål. Deretter valgte vi å opprette to hovedinndelinger på bakgrunn av temaene i forskningsspørsmålene. Dette gir en oversikt over hvilke temaer som blir berørt under intervjuene, slik at vi lett kan finne frem til ønsket tema. En fordel med denne inndelingen gjorde at vi også kunne se om svarene til informantene berørte flere temaer i samme svar. Første del inkluderer temaene nåsituasjon, digitalisering, effektivitet og kvalitet. Andre del inkluderer temaene fremtiden og kompetanse. Tabell 7 viser en fremstilling av hvordan dataene ble fordelt:

KATEGORI					SPØRSMÅL		
Forskningspørsmål 1			Forskningspørsmål 2				
Nåsituasjon	Digitaliseringens påvirkning	Endring: Effektivitet og kvalitet	Fremtiden	Nødvendig kompetanse	Spørsmål 1		
X		X	X		Svar fra informant A...		
X			X	X	Svar fra informant B...		
	X	X		X	Svar fra informant C...		
					Spørsmål 2		
X	X	X		X	Svar fra informant A...		
	X				Svar fra informant B...		
X			X	X	Svar fra informant C...		

Tabell 7: Kategorisering av tema og respons fra informanter

3.3.1 Transkribering

Transkribering av datamateriale er en viktig del av dataanalysen. Å transkribere vil si å overføre informasjon fra tale til skrift. Når man gjennomfører intervjuer, sitter man ofte igjen med flere timer med samtaler på opptak. En skriftlig fremstilling av datamaterialet er nødvendig for å lettere kunne tolke og analysere dataene. Det åpner også for kontroll av rådata for andre individer som ønsker å se om tolkningene forskeren foretar er gode nok (Jacobsen, 2015, s. 201-202). Ifølge Tjora (2017) kan det være en fordel å transkribere intervjuene kort tid etter at de er gjennomført. Dette er for å best mulig kunne overføre meningen i samtalen. I dette studiet valgte vi å transkribere intervjuene rett etter at de ble gjennomført. Til tross for dette, oppstod det likevel noen problemer med transkriberingen. På grunn av at de fleste av intervjuene foregikk via digitale plattformer slik som ZOOM, ble ikke kvaliteten på lydopptakene som forutsatt. Dette gjorde at vi fikk problemer med å tolke visse ord og formuleringer. Vi løste dette problemet ved å spole lydopptakene frem og tilbake helt til vi forstod hele sammenhengen i setningene. Brinkmann og Tanggaard (2012) hevder at det er til fordel for forskningen at de samme individene som gjennomfører intervjuene også transkriberer. I vårt tilfelle ble intervjuene utført alene, mellom informant og forsker. Transkriberingen ble dermed fordelt slik at den som gjennomførte intervjuet også transkriberte. I etterkant gjennomgikk vi transkriberingen for å kvalitetssikre arbeidet.

3.4 Forskningens kvalitet

I kvalitativ forskning er kravet til kvalitet knyttet til forskerens evne til å reflektere over samspillet mellom selve forskningen og de resultatene som presenteres (Jacobsen, 2015, s. 246). Ifølge Tjora (2017) er pålitelighet (reliabilitet), gyldighet (validitet) og generaliserbarhet (ekstern validitet) kjennetegn på høy kvalitet innen forskning. I vår studie blir det tatt utgangspunkt i disse begrepene som indikatorer for kvalitet.

3.4.1 Pålitelighet (reliabilitet)

Reliabilitet omtales som pålitelighet i kvalitativ forskning (Jacobsen, 2015; Mehmetoglu, 2004), og handler om hvor pålitelig det innsamlede datamaterialet er. Med andre ord, hvor mye kan vi stole på at disse dataene gir et korrekt bilde av fenomenet. Pålitelighetskravet gjelder for hvilke data som brukes, måten de er samlet inn på, samt hvordan de bearbeides (Johannessen et al., 2011). I denne studien har vi brukt informanter fra ti forskjellige bedrifter. I henhold til avtale ble intervjuene gjennomført og tatt opp på lydopptak. Informantenes svar ble raskt etter intervjuene transkribert. Resultatene som fremkom, blir presentert i kapittel fire om funn. Det at informantenes egen stemme kommer frem gjennom bruk av sitater vil være med på å styrke reliabiliteten i oppgaven (Tjora, 2012). Påliteligheten styrkes også når man er kritisk til eget valg av metode, datainnsamling og analyseteknikker. I tillegg til at disse valgene redegjøres og argumenteres for i studien (Mehmetoglu, 2004). Vi har derfor etter beste evne argumentert for valgene vi har tatt under denne studien.

Det er viktig å være klar over at informantene som undersøkes kan bli påvirket av undersøkelsen, i tillegg til at undersøkelsen kan bli påvirket av relasjonene som oppstår i datainnsamlingsprosessen (Jacobsen, 2015). Det vil si at vårt engasjement for temaet som forskere vil kunne påvirke informantene og selve studien. Dette kan oppfattes som støy i prosjektet ved at det kan påvirke resultatene (Tjora, 2017). Under utbredelsen av intervjuguiden var vi derfor bevisst på å ikke stille ledende spørsmål som inviterte til bestemte svar. Det vil aldri være slik at en forsker kan være fullstendig nøytral. Det viktigste er at man klarer å være åpen om sin egen faglige forutforståelse av fenomenet, og være forberedt på å justere forståelsen underveis (Tjora, 2017). Ifølge Kvale og Brinkmann (2009) er også omfattende trening nødvendig for å bli en høyt kvalifisert intervjuer. Som følger av at vi

hadde begrenset med intervjuerfaring, er det viktig å påpeke at funnene fra intervjuene kan ha blitt påvirket av dette. En annen ulempe er at det kan være vanskelig å tolke informasjonen man får inn ettersom dataene er svært komplekse (Jacobsen, 2015). Likevel kan studiens reliabilitet styrkes ved at det er to forskere, da dette gir mulighet for diskusjon av beslutninger og tolkninger (Thagaard, 2013)

3.4.2 Gyldighet (intern validitet)

I kvalitative undersøkelser dreier gyldighet seg om i hvilken grad forskerens framgangsmåter og funn på en riktig måte reflekterer formålet med studien og representerer virkeligheten (Johannessen et al., 2016, s. 232). Johannessen et al. (2016) argumenterer også for at gyldigheten kan økes dersom forskeren bruker nok tid og gode kilder til å bli kjent med temaet. Dette for å skille relevant og ikke relevant informasjon. For å forsøke å oppnå gyldighet i dette studiet, har vi gjort et dypdykk i relevante begreper for å sikre at vi har god forståelse for temaene vi skal undersøke. Videre påpeker Jacobsen (2018) viktigheten av å vurdere hvilken kunnskap informantene har om de aktuelle temaene. For å oppnå sterkere gyldighet i studiet måtte vi dermed forsikre oss om at alle informanter forstod alle de teoretiske begrepene som ble brukt.

Ved utvalg av informantene var det viktig at vi fant personer som jobbet innen det vi definerer som regnskapsmedarbeider, samt at de jobbet med dette på en digital plattform. Dette for å sikre at informantene var faglig kvalifiserte til å forstå begrepene og spørsmålene vi stilte dem. Det var også viktig å finne informanter med noen års arbeidserfaring, da disse formodentlig vil være kjent med digitaliseringsprosessen og de endringer denne har medført. Vi forsikret oss uansett om at informantene forstod begrepene som ble brukt, herunder blant annet ved å forklare disse under intervjuene der det oppstod usikkerhet. Til sammen utgjorde dette en samlet forståelse for fokusområdene og forsterket også gyldigheten i dette studiet.

3.4.3 Generaliserbarhet (ekstern validitet)

Med generalisering menes i hvilken grad funnene fra en undersøkelse kan overføres til andre enn de man faktisk har undersøkt (Jacobsen, 2018, s. 237). Kvalitativ forskning går ofte ut på å undersøke og gjøre et dypdykk i et fenomen. Dermed kan det være vanskelig å generalisere forskningen til en større populasjon fordi det som regel bare er noen få enheter som blir undersøkt. I tillegg til at de er selektert ut for et bestemt formål. Yin (2018) argumenterer for at casestudier kan generaliseres til teoretiske proposisjoner, men ikke for populasjoner eller universer. Målet med casestudier vil dermed være å utvide og generalisere teorier som kan skaffe bedre innsikt og indikasjoner for videre forskning. Vår studie har til hensikt å undersøke hvordan digitaliseringen har endret rollen til regnskapsmedarbeideren, samt å få et innblikk i hvilke endringer regnskapsmedarbeideren ser for seg i fremtiden. Vårt utvalg består av regnskapsmedarbeidere fra ti ulike regnskapskontorer fordelt rundt i Norge.

Vi opplever at resultatene i vår studie er overførbart til andre bedrifter i regnskapsbransjen, da vi har et såpass bredt utvalg av informanter fra ulike regnskapskontorer. Likevel kan ikke resultatene i studiet ukritisk generaliseres til et større utvalg av populasjonen da det må forventes at dette ville ha medført at andre muligheter og utfordringer ble avdekket. I tillegg ville nok et større utvalg av informanter sannsynligvis ha styrket kvaliteten på studien.

3.5 Forskningsetikk

Johannessen et al (2011) skriver at etikk handler om prinsipper, regler og retningslinjer for vurdering av om handlinger er riktige eller gale. I en kvalitativ forskning er man avhengig av å komme nærmere inn på mennesket. Gjennom intervjuer får man tilgang til intervjuobjektets tanker, meninger og følelser. Forskeren er altså gjest i et privat rom. Oppførselen skal derfor være god, og de etiske kodene er strenge (Stake, 2000). I Norge har den nasjonale forskningsetiske komiteen for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH) utarbeidet forskningsetiske retningslinjer som skal ivareta etiske krav i forholdet mellom forskeren og forskningsdeltakeren (NESH, 2006). Blant annet gjelder dette respekt for menneskeverdet og respekt for integritet, frihet og medbestemmelse. En forsker har dermed plikt i å sette seg inn i etiske retningslinjer.

Samtykket til forskingsdeltakelse skal være klart, herunder ved at vedkommende uttrykkelig ytrer at han eller hun godtar at opplysninger om seg selv blir behandlet. For dette studiet ble samtykke avtalt muntlig. I forkant av intervjuet informerte vi deltagerne om formålet med studiet, frivillig deltakelse, anonymitet, lydopptak, samt retten til å trekke seg fra deltakelse. I vår forskning har vi heller ikke samlet inn noen personopplysninger og all sensitiv informasjon er dessuten anonymisert. All informasjon som kan tilbakeføres til enkeltpersoner er taushetsbelagt. I tillegg skal resultater fra prosjekter som inneholder personopplysninger formidles i en anonymisert form (Johannessen et al., 2016, s. 91). I vår studie har informanter blitt anonymisert, med en informant kode fra A-J. I tillegg har vi valgt å anonymisere stedsnavn som blir nevnt i intervjuene. Dette er gjort for å forhindre at innsamlet informasjon skal kunne tilbakeføres til enkeltpersoner eller virksomheter.

4.0 Presentasjon av funn

I dette kapitlet vil vi presentere og analysere datamaterialet fra intervjuene. Gjennom bruk av kvalitativ forskningsmetode er vi som forskere opptatt av å løfte frem informantenes subjektive synspunkter. Det vil bli gjort ved å gjengi sitater. Vi vil også gjenfortelle deres meninger med egne ord for å gi leseren av studien et fyldig og mer oversiktlig bilde av informantenes svar. Informantene er ti utvalgte regnskapsmedarbeidere fra forskjellige steder i Norge. Alle informantene har ulik bakgrunn, men alle omfattes av vår definisjon av regnskapsmedarbeider. Informantene er anonyme og vil bli identifisert med *informantkode fra A til J*.

I første delkapittel skal vi ta for oss informantenes synspunkter hva gjelder nåsituasjonen i bransjen samt hvordan digitaliseringen har virket inn på deres arbeidshverdag. Videre vil vi se på regnskapsmedarbeidernes fremtid, herunder hvilke endringer, muligheter og utfordringer informantene forventer de kan stå ovenfor i fremtiden.

4.1 Nåsituasjon

Som følger av digitaliseringen, er regnskapsbransjen preget av pågående endringer i arbeidsoppgaver og rutiner. Vårt inntrykk er at informantene føler at digitaliseringsprosessen er nødvendig. I tillegg har det frigjort tid da arbeidsprosessene har blitt mer effektive. Samtidig har ikke alle kundene blitt heldigitale, da dette krever at kundene omstiller seg i samme tempo som regnskapskontorene. Grunnen til dette er at kundene heller vil fokusere på sin egen kjernevirksomhet, og har dermed foreløpig ikke prioritert digitaliseringen av regnskapet.

Informant A forklarer: *«Hele bransjen vår har forandret seg veldig. Det er ulikt hvordan de tradisjonelle regnskapskontorene har møtt den teknologiendringen som har skjedd. Det er ikke oss det står på, men kundene. De prioriterer ofte kjernevirksomheten sin, enn å bruke penger på nye regnskapssystemer. Den store omveltningen kom vel kanskje for 7-8 år siden. Det påvirket arbeidshverdagen vår på veldig mange måter, mye mer enn du skulle tro.»*

Majoriteten av informantene som har blitt intervjuet forklarer at de jobber mye tettere med kunden nå enn tidligere. Arbeidsoppgavene avhenger av hvilken grad kunden er digitalisert, og må tilpasses til den enkelte kunde.

Informant J sier: *«Det har gått fra en situasjon hvor kunden var isolert hver for seg og vi isolert for oss. Kommunikasjonen var via telefon eller via fysiske møter. Digitaliseringen har endret hvordan vi kommuniserer med kunde. Nå sitter alle med hver sin pc og holder på.»*

Dagens situasjon er en form for delingsøkonomi. Både kunden og regnskapsmedarbeider sitter med et grensesnitt inn mot regnskapsystemer. Det betyr at både kunden og regnskapsmedarbeider har tilgang til samme data. Til forskjell fra tidligere er det dermed ikke bare regnskapsmedarbeideren som sitter med tilgang til dataen. I dag har kunden mulighet til å gjøre store deler av regnskapet selv. Fordelen med dette er at kunden er mer delaktig i regnskapsprosessen, hvor de da sparer både tid og penger.

Informant D forklarer: *«Tidligere leverte man bare fra seg et material, mens nå er kunden mer delaktig. Kunden ser sine egne tall på regnskapet på et mye tidligere stadium. Før fikk regnskapskunden gjerne regnskapet to måneder etter at virkeligheten hadde skjedd. Men nå har begge parter mer kontroll og kan hele tiden se oppdaterte tall. Kundene føler mer eierskap, økt interesse og hurtigere tilgang på regnskapsdataene sine. Det gir et bedre beslutningsgrunnlag på et mye tidligere tidspunkt, sånn at de kan treffe riktige beslutninger i bedriften. Dataflyten går mye kjappere.»*

Det kommer i tillegg frem at digitaliseringen har frigjort mye tid fra de rutinebaserte arbeidsoppgavene, slik at informantene har større kapasitet til å ha flere kunder. I løpet av de siste årene har behovet for rådgivningsrollen vokst, og det er forventet at dette vil vokse ytterligere i fremtiden.

Informant D fortsetter å forklare: *«Hver ansatt har flere kunder i dag enn de hadde tidligere, fordi det blir mindre tidskrevende arbeid på regnskapsdelen. Arbeidsoppgavene har gått mer mot rådgivning, det har de gjort de siste 5-6 årene. Vi ser et stadig økende behov for denne tjenesten i fremtiden.»*

De siste årene har vært preget av COVID-19 pandemien. Dette har endret arbeidssituasjonen for flere bransjer, inkludert regnskapsbransjen. Bransjer som ikke før hadde vært digitale, har måttet fremskyve digitaliseringsprosessene. Siden regnskapsbransjen allerede var godt i gang med digitalisering da pandemien ble et faktum, har de kommet seg gjennom denne uten store tap. Regnskapsbyråene har opplevd ekstra stor pågang fra kunder. Kundene har måttet forholde seg til flere endringer, og har følgelig fått et økt, behov for hjelp og rådgivning.

Informant I forklarer: *«Konsekvensen av Covid-19 har vært konkurser og permitteringer. Myndighetene har kommet med kompensasjonsordninger, dermed må kundene som er næringsdrivende forholde seg til disse endringene. Rådgiverrollen har vært sterk denne perioden. Det er ikke enkelt for alle å forstå hvordan man skal forholde seg til endringer. Så jeg vil tenke at de fleste regnskapskontorer har hatt veldig mye å gjøre. I utgangspunktet har vi hatt mer å gjøre og kan nok kalle oss vinnerne, om det er rett ord å bruke, i denne pandemien.»*

4.1.1 Digitaliseringens påvirkning

Digitaliseringen har uten tvil gjort noe med regnskapsmedarbeiderens rolle. Arbeidsoppgaver som avstemming, bokføring, bilagshåndtering og betalinger har blitt effektivisert av digitaliseringsprosessen. Både kvalitet og effektivitet har økt, noe som gir rom for å fokusere på andre, mer komplekse arbeidsoppgaver. Det handler om å bruke teknologien til å fornye, forenkle og forbedre prosesser.

Informant B sier følgende: *«Da jeg startet å jobbe, så brukte vi mer papirform av billag og måtte arkivere de i mapper. Det var både rotete og uoversiktlig. Nå som alt er digitalt har man mer oversikt. Med tanke på revisjon også, så kan man lettere finne tilbake til historisk data. Siden arbeidshverdagen er mer effektiv får man mer tid til å bruke på oppgaver som er mer avanserte. Som for eksempel kundekontakt og kunderelasjon. Når kunden trenger hjelp, så får de det som regel innen kort tid.»*

Informant G forklarer også følgende: *«I et regnskapssystem bruker man digitale hjelpemidler til å bygge opp et oppdrag for en kunde i detalj. Et digitalt regnskapssystem er oversiktlig.»*

Her får man oversikt over all data, hvor man ser hvem som skal gjøre hva, når det skal bli gjort og dokumentasjon på hvem og når det ble gjennomført. Fordelen med det er at man har veldig god oversikt og gjør revisjonen lettere. Det er i tillegg et krav fra Finanstilsynet.»

Digitaliseringen har gjort at arbeidsoppgaver har blitt mer automatiserte, noe som igjen har økt effektiviteten. Skybaserte løsninger sørger blant annet for at regnskapsmedarbeideren kan jobbe i sanntid.

Informant F sier følgende: *«Tidligere jobbet vi med historisk data. Nå får du se regnskapstallene mer løpende og vi jobber i sanntid. Det betyr at man kan hjelpe og rådgive underveis i prosessen.»*

Digitalisering har generelt gjort arbeidsoppgaver enklere. I dag kan du ha hele regnskapskontoret i skyen. Tidligere måtte man ha servere, nettverk og arbeidsstasjoner.

Informant H sier dette om situasjonen: *«Det har blitt mye enklere både med betaling av bilag og det meste går nå som EHF-faktura både inn og ut. Dermed er det nå mye mindre papir enn det var før. Også er det enklere for meg å godkjenne faktura. Jeg får det opp og må bare gå inn å elektronisk godkjenne og samme elektronisk betale det. Disse prosessene går nå mye enklere og kjappere»*

Videre sier informant E: *«Jeg har egentlig alt i en mobiltelefon, så jeg kan sitte hvor som helst i verden og jobbe derfra, få tilgang på en enkel måte. Så det er en helt annen situasjon, altså vi sparer jo masse tid og arbeid.»*

COVID-19 pandemien har vært en åpenbaring for mange når det gjelder å ta i bruk teknologiske løsninger. Sosiale digitale plattformer som Zoom og Teams er ikke nye verktøy, men det er først under pandemien mange virksomheter har sett verdien av å ta det i bruk.

Informanter D: *«Alle klager på korona, og det er en tøff situasjon. Det er en endring og har vært en stor endring for oss. Prosessene har blitt gjort enda mer digitale. Blant annet har videomøter plutselig fått en enorm verdi, og det er noe vi kommer til å bruke mer i fremtiden»*

Fremtidens vinnere er de som klarer å følge med de store endringene som kommer med digitaliseringen. Digitaliseringen kommer til å påvirke de fleste bransjer i årene fremover, så altså gjelder det å være i takt med utviklingen i bransjen.

4.1.2 Endringer

I regnskapsbransjen har det skjedd store endringer på kort tid. Digitalisering har endret arbeidsoppgavene til regnskapsmedarbeideren. Noen av regnskapsmedarbeiderne vi har intervjuet jobber i familiebedrifter. De forteller om hva deres foreldre gjorde før dem. Det gir oss ett innblikk i hvordan regnskapsbransjen har endret seg i takt med tiden. Informant B mener at det ikke er slik at digitalisering nylig har kommet inn i regnskapsbransjen, men at endringene har alltid utviklet seg i takt med samfunnet.

Informant B forklarer sitt synspunkt *«Min mor jobber fortsatt i bransjen. Hun er 70 år og har jobbet med regnskap siden 80-tallet. Når hun begynte med regnskap så skrev de regnskapet i bøker, i tillegg har hun vært i arbeidslivet da mailen ble introdusert. Så det er ikke sånn at nå er digitalisering i regnskapsbransjen begynt. Jeg har regnskapsbøker på kontoret her fra 80-tallet, og det er 40 år siden. Datamaskinene kom inn i regnskapsbransjen kanskje på slutten av 80-tallet. Så digitalisering av regnskapsbransjen den har foregått de siste 40 årene. Min mor har gått fra å skrive regnskap i bøker til i dag hvor faktura flyger frem og tilbake.»*

Det er en kjensgjerning at endringer kan være utfordrende. Mange av de som har jobbet i en virksomhet over lenger tid, har måttet omstille seg helt. Dette har nok vært tidkrevende, men likevel helt nødvendig.

Informant J forklarer: *«Jeg syns det var ubehagelig med endring i starten, jeg har gjort den samme punchejobben i hvert fall i 20 år. Men etter hvert når jeg ble kjent med endringen så syns jeg prosessen funker bedre og er mer effektiv»*

Informant A jobber som daglig leder og påpeker at det å gå til et digitalt system krever stor investering for bedriften. Spesielt kjenner de små bedriftene på denne investeringen. *«Man høster som man sår, altså, at digitalisering er en viktig investering med tanke på fremtiden»*

Informant B forklarer også: «*De små regnskapsbedriftene som er ensomme klarer ikke å overleve i fremtiden. Rett og slett fordi det krever alt for mye kostander enn hva de har råd til. Det som kreves for de store selskapene kreves også fra de små, dermed har ikke de små råd til å innfri disse kravene og vil med tiden enten bli kjøpt opp eller dø ut.*»

4.2 Fremtiden

Regnskapsmedarbeideren mener selv at de har kommet et godt stykke på vei i digitaliseringsprosessen. Det har allerede skjedd store forandringer i flere arbeidsprosesser og rutiner. Enda flere endringer er forventet å skje på kort tid.

Informant I sier: «*Det vil nok bare fortsette med den trenden at systemene gir mer og mer assistanse. Da forsvinner nok sikkert noen jobber, men det dukker opp muligheter for nye tjenester som ikke har vært før. Der spiller nok teknologien mer rolle enn den har gjort før. Mer data assistert IT/ IT assistert rådgivning kommer til å vokse som bare det.*»

Dette vil da endre kompetansebehovet i bransjen, noe som vil endre kravene for de fremtidige regnskapsmedarbeiderne.

Informant J sier: «*Kompetansebehovet har endret seg og det blir spennende å se hvordan dette utvikler seg. Det vil iallfall være viktig å bistå kunden mer teknisk. Alt fra å installere apper og å vise funksjonalitet i programvare*»

Videre sier informant H: «*Med de systemene vi har i dag kan kunden gjøre veldig mye av de regnskapet selv. Så kundene vil nok heller trenge rådgivning fremfor selve jobben. Så vi vil da kontrollere jobben de gjør. Mer rådgivning- og kontrolljobber vil bli en del av fremtiden.*»

Det vil skje endringer i regnskapsbransjen. Bransjen vil prøve å finne de mest effektive løsningene. Dette for å spare kostnader og øke inntjeningen. Bransjen jobber kontinuerlig for å finne den billigste og mest effektive arbeidskraften.

Informant C sier følgende: «*Det er mange arbeidsoppgaver som enda ikke kan tas automatisk som da blir sendt til utlandet. Vi sender for eksempel til Sri Lanka. De er partner i en del av selskapet og tar bistår med mange småkunder hvor de fører diverse bilag og avstemmer bank.*»

Det er de kundene vi ikke har noen automatikk på og som må føres manuelt. Det er de kundene vi får billag på hver måned. Vi veler å bruke Sri Lanka da de tilbyr billigere arbeidskraft. Det er jo flere og flere oppgaver som blir automatisert og digitalisert for at prosessene også skal gå raskest mulig, så vi ser ikke på dette behovet i fremtiden.»

Informant F sier også følgende: *«Jeg tror de manuelle punchingene vil bli satt bort, til utlandet eller noe sånt. Fordi det er mye du ikke kan digitalisere. Så da vil vår jobb som regnskapsmedarbeidere være det å sjekke og kontrollere om de har gjort ting riktig samtidig komme med noe rådgivning. Kunden søker hele tiden dyktige, samt billige regnskapsmedarbeidere.»*

Bedriftene tar i bruk ny teknologi som en del av sin verdiskapning, og vi får inntrykk av at de fleste informantene ønsker de nye mulighetene velkommen. Dette gjelder spesielt alt som kan gjøre arbeidsprosessene enklere, og som i tillegg kan gi merverdi til kundene. Videre sier informantene at utdanning blir stadig viktigere i fremtiden.

Informant B sier følgende: *«Utdanning er enormt viktig i dag. Rett og slett. Det har med loververket å gjøre, og etter hvert databehandlingen»*

4.2.1 Økt kompetansebehov

Det kommer videre frem fra informantene at kompetansebehovet øker. Informantene mener det blir viktig å ha kompetanse innenfor flere områder i den fremtidige utviklingen, herunder spesielt fagkompetanse og systemkompetanse. Regnskapsbransjen mener de er godt rustet i møte med morgendagen og at de vil være viktige bidragsytere fremover, selv om arbeidsoppgavene forandres.

Informant A sier følgende: *«Fagkompetansen blir enda mer viktig, tenker jeg. En regnskapsmedarbeiders jobb har jo tradisjonelt vært knyttet til dette å få data inn i systemet. Altså registrere data på en riktig måte. Men nå blir dataene mer og mer registrert automatisk, så man kan heller få brukt den økonomikompetansen vi har til å hjelpe bedriftene til å ta de riktige beslutningene.»*

Rådgivning til kundene vil få økt fokus fremover, noe som vil få betydning for kompetansebehovet. Dersom en regnskapsmedarbeider skal kunne rådgi kundene, er det helt avgjørende at regnskapsmedarbeidere innehar den kompetansen som er nødvendig. Det handler om å se potensialet for å bedre lønnsomheten til kunden.

Informant J sier: *«Nå får du se regnskapet løpende. Og det betyr at man kan komme inn med noe rådgivning som har betydning her og nå. Ikke bare for å se hva som har skjedd historisk, men man kan også si hva som er fornuftig basert på dataene her og nå.*

Regnskapsmedarbeiderne er mye tettere på det som skjer hos kunden, og dermed må de ha kompetansen til å formidle dette enkelt og greit til kunden».

Informantene mener det i fremtiden også er viktig med kompetanse innenfor IT, hvor systemkompetansen står i fokus. Det meste er mulig å gjøre i de skybaserte systemene. Det er da viktig at regnskapsmedarbeiderne enten innehar eller, får økt kompetanse innenfor dette feltet. Det vil være bortkastet å ha nye kostbare systemer dersom disse ikke kan brukes til sitt fulle potensiale.

Videre sier informant A: *«Kompetansebehovet har endret seg, og er viktig. Det går på teknologi. Ting flyger frem og tilbake og vi må ha ganske god oversikt. Mye handler om digitale justeringer og at ting er satt opp riktig og fungerer som det skal. Systemkompetansen blir viktig. Jeg tror ikke lenger vi kan ha den tradisjonelle bokføreren, den som bare sitter og taster inn bilag. Den tid er forbi. Så det kommer uten tvil til å gjøre noe med rekrutteringen i bransjen».*

Informant D som har vært med på endringsprosessen sier følgende: *«Det har vært bra, men litt tidskrevende da jeg og mine kollegaer fra min tidsepoke ikke er så gode på teknologi. Men vi klarer det bedre og bedre og får i tillegg påfyll av nødvendig kursing av systemer.»*

4.2.2 Fremtidens muligheter og utfordringer

Med digitalisering kommer en rekke muligheter. Regnskapsbransjen er i endring og den nye teknologien kan bli et konkurransefortrinn for de som klarer å henge med på utviklingen.

Informant E sier følgende: *«Det å legge en plan fremover blir særdeles viktig. Det er store muligheter rundt robotisering og kunstig intelligens. En mulighet er at alt kan legges inn i en robot som gjør egne vurderinger, også må vi kontrollere dette».*

Det er viktig å være mottagelige for nye muligheter. Ved for eksempel automatisering og robotisering av prosesser vil behovet for ansatte muligens reduseres. Utvikling av nye systemer og forbedring av teknologi vil være et fokus i fremtiden.

Informant G sier: *«Det kommer nye verktøy hele tiden. Verktøyene gjør at vi kan arbeide smartere, være mer proaktive og levere tjenester av høyere verdi til kunden.»*

Det å alltid ha oppdatert regnskapsdata, er nøkkelen til effektivisering og god drift. Dette oppnås blant annet gjennom de skybaserte systemene. Nå kan man enkelt se rapporter og man har lettere tilgang til oppdaterte tall.

Informant G forteller videre: *«Det at man har direkte tilgang til rapporter betyr ikke at man forstår hva tallene betyr. For eksempel, om man kan ansette flere eller forta investeringer. Her kommer vår kompetanse inn, vi skaper muligheter for kunden i sanntid.»*

Når det gjelder områder som ikke kan automatiseres må regnskapsmedarbeiderne inneha kompetanse for å skape merverdi for kunden.

Informant I sier: *«Vi må ha kompetanse på flere områder slik som innen: skatt, moms, HR, rådgivning, kontroll og hjelp i forbindelse med oppstart av firma.»*

Det er ikke mangel på valgmuligheter. Det kommer også frem fra en informant at det er viktig å skape en innovasjonskultur i organisasjonen. For å lykkes med nyskaping må lederne være dyktig på å utnytte innspill og ideer fra egne ansatte, kunder og leverandører. Å bygge en innovasjonskultur er en investering for fremtiden og bidrar dessuten til å sikre konkurransedyktighet.

Informant B sier: *«Endring skjer hele tiden. Det må vi også være klar for, ellers henger vi etter. Det er viktig å ha et team som er åpen for endring. Det handler om å tilpasse seg for morgendagens konkurranse. Innovasjon er nøkkelen til vekst og økt lønnsomhet.»*

Det vil alltid oppstå utfordringer. Informant D forteller at utfordringene knyttet til digitalisering handler om lovverket. Videre påpeker informanten at lovverket i dag virker som en brems, det finnes gråsoner som gir opphav til tolkningstvil.

Informant D forklarer: *«Regelverket for regnskapsbransjen henger ikke helt med i nåtiden. Digitaliseringen endres raskt, dermed klarer ikke regelverket å henge med. Det ligger på etterskudd.»*

Konkurransesituasjonen er også en utfordring for regnskapskontorene. Kundene har fått større makt, noe som fører til at hver kunde blir ekstremt verdifull. I tillegg opplever informantene fra de små regnskapskontorene økt konkurranse fra de store aktørene.

Informant G sier følgende: *«Kunden har den største makten. Det står ikke på regnskapstilbudene til kunden. Dersom kunden ikke er fornøyd, tar det kort tid for dem å bytte. Så her er det bare å levere for å tilfredsstille kunden. Det er jo tross alt de som gir oss verdi.»*

Informant H sier også: *«Konkurransen fra de store regnskapskontorene har blitt tøffere. De har kapital og investeringsmuligheter vi kan bare drømme om.»*

4.3 Oppsummering

Funnene fra informantene har belyst viktige subjektive vinklinger på studiens tematikk, nemlig digitalisering i regnskapsbransjen. Dataene fra funnene vil bidra til å besvare problemstilling og forskningsspørsmålene. Tabell 8 viser en oppsummering av de viktigste punktene om nåsituasjonen, hvor digitaliseringen og endringene blir presentert:

Nåsituasjon	
Digitaliseringens påvirkning	Endringer
<ul style="list-style-type: none"> • Skybaserte løsninger • Automatisering • Regnskap i sanntid • Bedre oversikt • Bedre kontroll • Bedre effektivisering • Tidsbesparende 	<ul style="list-style-type: none"> • Større eierskap for kunden • Bedre kommunikasjon mellom parter • Fokus mot rådgivning • Fra papir til data • Fra fokus på transaksjon til relasjon

Tabell 8: Oppsummering av nåsituasjon fra funnene

Videre viser tabell 9 en oppsummering av informantenes synspunkter om fremtiden. Her presenteres de viktigste punktene knyttet til fremtidig kompetansebehov, muligheter og utfordringer:

Fremtiden		
Kompetansebehov	Muligheter	Utfordringer
<ul style="list-style-type: none"> • Fagkompetansen viktigere • Systemkompetansen viktigere • God teknologisk forståelse • Bedre formidlingsevne • Enkelt og greit for kunden • God regnskapsforståelse • Kunne formidle i sanntid 	<ul style="list-style-type: none"> • Systemene gir mer assistanse • Mer IT assistert rådgiving • Robotisering • Kunstig intelligens • Proaktive • Skape muligheter for kunden i sanntid • Skape innovasjonskultur • Effektivisere prosesser 	<ul style="list-style-type: none"> • Komplisert regelverk • Økt risiko • Noen er digitale, andre ikke • Komplexitet • Tidkrevende • Ofte kostbart i starten • Sikkerhet

Tabell 9: Oppsummering av fremtiden fra funnene

5.0 Diskusjon

I dette kapitlet skal vi diskutere og drøfte resultatene fra datainnsamlingen opp mot den relevante teorien som har blitt presentert tidligere i studien. Dette vil danne grunnlaget for å besvare forskningsspørsmålene.

Dette kapitlet er delt inn i to deler. Den første delen vil ta for seg forskningsspørsmål 1. Her vil nåsituasjonen til regnskapsbransjen og regnskapsmedarbeideren bli analysert. Vi vil se på de mest sentrale endringene digitaliseringen har medført frem til dags dato. Videre vil vi ta for oss de fem domene til Rogers (2016) og belyse de største endringene, mulighetene og utfordringene som har blitt gjort grunnet digitaliseringen. Dette gjøres ved at vi, analyserer endringsprosesser og ser på hvordan disse har virket inn på arbeidsoppgavene til regnskapsmedarbeideren. Til slutt vil vi oppsummere forskningsspørsmål 1. «*Har digitalisering virket inn på arbeidsoppgavene til regnskapsmedarbeideren?*»

Den andre delen vil ta for seg fremtiden til regnskapsmedarbeideren. Her vil vi se på de sentrale egenskapene og den nødvendige kompetansen en regnskapsmedarbeider bør inneha i fremtiden. Dette for å forstå hvilke endringer regnskapsmedarbeideren må tilpasse seg for å kunne skape merverdi for kunden i fremtiden. Denne delen av diskusjonen vil avslutte med en oppsummering av forskningsspørsmål 2. «*Hva antar regnskapsmedarbeideren er deres fremtidige rolle i regnskapsbedriften?*»

5.1 Nåsituasjon

Tidligere var regnskapsbransjen en bransje med trygge rammebetingelser. Arbeidshverdagen var forutsigbar, og man hadde ofte faste kunder. Tidligere var det kun regnskapsmedarbeideren som var delaktig i regnskapsprosessen, mens kunden ikke var aktiv i det hele tatt. Det var dermed et tydeligere skille mellom regnskapsmedarbeider og kunde. Flere av regnskapsmedarbeiderens tidligere manuelle arbeidsoppgaver, har nå blitt automatiserte. Effekten av denne automatiseringen er at man har frigjort tid fra de såkalte

rutinebaserte arbeidsoppgavene. Dette har gjort at regnskapsmedarbeideren har fått nye arbeidsoppgaver som er av mer skjønnsmessig karakter.

Automatiseringen av regnskapsmedarbeiderens oppgaver har frigjort mer tid til andre oppgaver, slik som rådgivning og kontroll (Arena Norge, 2021). Dette bekrefter også Finanstilsynet (2020), som sier at regnskapsbransjen etter hvert vil utvikle seg til å bli en totalleverandør av økonomi- og rådgivningstjenester. Informantene forteller som nevnt at kundene nå har mulighet til å føre og gjøre mye av regnskapet selv. Regnskapssystemene har utviklet seg til å bli enkle og forståelige systemer for de aller fleste, og rollen til regnskapsmedarbeideren har dermed gått over til en mer kontroll- og rådgiverrolle. Regnskapsmedarbeiderens kontrollrolle innebærer nå blant annet å gå inn i det aktuelle systemet og kontrollere at kundene har ført regnskapet riktig, samt å sikre overholdelse av relevant regelverk. Rådgiverrollen går ut på at regnskapsmedarbeideren besvarer kundenes problemer. Disse problemene kan både være av regnskapstekniske- og lovtekniske karakter.

Regnskapsbransjen har vært svært tilpasningsdyktig, da den på kort tid har måttet tilpasse seg drastiske endringer som følge av digitaliseringen. En informant forklarer at det spesielt under covid-19 pandemien har vært større pågang av kunder i regnskapsbransjen. Flere kunder ble permitterte og noen gikk konkurs. Dermed ble det vedtatt flere midlertidige ordninger som kundene måtte forholde seg til. Blant annet iverksatte regjeringen økonomisk tiltak for å dempe de økonomiske konsekvensene pandemien medførte for næringsdrivende, såkalte *kompensasjonsordninger*. Konsekvensen av en slik endring var at rådgiverrollen til regnskapsmedarbeideren ble svært viktig for å veilede kundene i tråd med gjeldende regelverk. Det har vært behov for dette, idet regelverket er nokså avansert. I neste delkapittel vil ta for oss digitaliseringens påvirkning og de viktige domener.

5.2 Digitaliseringens påvirkning

Vi har i denne studien fokusert på de fem domeneene til Rogers (2016). Som nevnt foran består disse av kundeforhold, konkurranseforhold, data, innovasjon og verdi. Vi vil videre se nærmere på hver av disse domeneene for å belyse de største endringene og mulighetene som har oppstått som følge av digitaliseringen.

5.2.1 Kundeforhold

Digitalisering og teknologi har endret kundeforhold på flere måter, spesielt kommunikasjonen og interaksjonen mellom kunde og bedrift. Rogers (2016) forklarer at kommunikasjonen er blitt mer to-veis, slik at kunden har fått større innflytelse enn tidligere. Nå som kundene gjør mer av regnskapet selv, har det oppstått et økt behov for rådgivning. Dette har igjen ledet til, mer kommunikasjon mellom partene. Kommunikasjonen skjer hovedsakelig via e-post, telefon, men kan også skje via selve regnskapssystemene. Ettersom de skybaserte regnskapssystemene er såpass oppdaterte, er det lettere å ha løpende rådføring, samt å hjelpe kunden underveis. Digitalisering har utviklet enkle og forståelige systemer. Dette gjør at dataflyten går mye raskere, med oppdatert data og kommunikasjonsmuligheter som styrker kundeforholdet.

Dette gjenspeiles i svarene vi fikk fra våre informanter. Informantene forklarer at de tidligere satt isolert fra kundene fordi det kun var regnskapsmedarbeideren som satt på regnskapsdataen. Nå som det har blitt mer vanlig med løpende rådføring, blir det dermed viktig at regnskapsmedarbeideren setter seg inn i den enkelte kundens situasjon. Dette er sentralt for å kunne tilpasse rådgivningen til kundens behov. Den løpende kommunikasjonen påvirker også den gjensidige verdipåvirkningen. Kundene kommuniserer klart ifra om hva som kreves fra regnskapsmedarbeiderne. Dermed må regnskapsmedarbeiderne tilpasse seg denne etterspørselen for å oppfylle kundens behov. En informant poengterer at dersom en kunde har behov for hjelp, får de som regel denne hjelpen innen kort tid. Digitaliseringen har dermed forkortet avstanden mellom regnskapsmedarbeider og kunde.

5.2.2 Konkurransforholdene

Tidligere bestod konkurransen i regnskapsbransjen hovedsakelig av andre regnskapsbedrifter. Nå har konkurransforholdene endret seg. Konkurransen består nå av flere regnskapsbedrifter, og det er også fare for konkurranse på tvers av bransjen. Sannes (2019) forklarer at det økte fokuset på ny teknologi, digitalisering, IT og HRM er viktige faktorer som bidrar til veksten i bransjene. Rogers (2016) sier at på grunn av den store konkurransen i bransjen har kunden fått mer makt. Presset på regnskapskontorene har videre blitt større. Dette bekrefter også informantene, og forklarer at kundene er ekstremt verdifulle. Dersom kunden ikke er fornøyd med jobben som utføres, er det lett å bytte til noen andre i bransjen. Tilbudene er uendelige. Her gjelder det altså å levere gode tjenester slik at kunden blir fornøyd. Dette illustrerer at konkurransen har økt. Kunden har dermed fått mer makt. Som nevnt er det større fare for at det blir konkurranse på tvers av bransjer (Rogers, 2016). Denne trusselen ser man ikke direkte i markedet nå, men kan bli en fare i fremtiden, da flere arbeidsoppgaver har blitt automatiserte og behovet til kunden har forandret seg. Man kan anta at systemutviklere vil få større makt i fremtiden som følger av at kundene muligens ikke lenger vil ha behov for regnskapsmedarbeidere. Dette kan skyldes at teknologien har utviklet seg såpass langt at den dekker alle behovene til kunden.

Videre viser Regnskap Norge (2019) til en økt trend for konsolidering i regnskapsbransjen. De store selskapene vil få større markedsandel, og dermed være truende for de mindre regnskapskontorene. En informant som jobber i et mindre regnskapskontor, forklarer at de merker konkurranse spesielt fra de store aktørene. Det å blant annet investere i digitale løsninger er en kostbar investering, noe særlig de små regnskapskontorene har erfart. De større aktørene har mer kapital enn de mindre aktørene. Det forannevnt kan også en annen informant bekrefte, og uttaler samtidig at de små regnskapskontorene nok ikke vil klare å overleve i fremtiden. Kundene forventer det samme fra de små selskapene, som fra de store. De små bedriftene opplever dermed utfordringer knyttet til finansiering, på veien mot å innfri disse kravene. De små kontorene vil som oftest ikke ha mulighet til å innfri forventningene, og vil med tiden enten bli kjøpt opp eller dø ut.

5.2.3 Datahåndtering

Gårseth-Nesbakk, et al., (2019) forklarer at digital teknologi er et verktøy som tas i bruk for å effektivisere og forenkle arbeidsoppgaver. Når det gjelder data og datahåndtering i regnskapsbransjen, vil dette bli viktig i tiden fremover. Datamengden er større enn noen gang. God datahåndtering sørger for god kontroll, i tillegg til at kvaliteten og produktiviteten til bedriften øker. Skybaserte systemer sørger for at regnskapsmedarbeideren kan samarbeide med kunden mer effektivt. Regnskapet er alltid oppdatert og god datahåndtering er dermed viktig. Rogers (2016) nevner at data er kontinuerlig generert og at ustrukturert data blir stadig mer brukbar og verdifull. Han påpeker også at dersom man skal drive en digital virksomhet og behandle data som en ressurs, er det viktig med en datastrategi. For å lykkes med digitaliseringen kreves det endringer i både tankesett, arbeidsrutiner og bedriftskultur. Det handler om samspillet mellom mennesker og teknologi (Nygård-Hansen, 2020). Regnskapsmedarbeideren har gått gjennom drastiske endringer på kort tid. Digitaliseringen har endret store deler av arbeidsprosessene. Vi vil nå gå gjennom de største endringene som har virket inn på arbeidsoppgavene til våre informanter. Det er da snakk om automatisering og kunstig intelligens, samt skybaserte systemer.

Automatisering og kunstig intelligens har både ført til at arbeidsprosessene har blitt effektive, og til at kvaliteten har blitt bedre. Bruk av innovativ teknologi gjør at bransjen kan levere kvalitetssikrede og kostnadseffektive tjenester. Informantene forklarer at automatiseringen gjør at de kan bruke mer tid på økonomikompetansen, da det blir frigjort mye tid av de rutinemessige arbeidsoppgavene. Degrum og Hafredal (2018) presiserer at automatiseringen frigjør tid som brukes på andre arbeidsoppgaver som krever mer kompleks og kognitiv beslutningstaking. Kreativitet, kritisk tenking og menneskelig kontakt er viktige egenskaper når man skal møte kunden, forstå dere problemstillinger og når man skal veilede dem til å ta lønnsomme beslutninger. Dette krever ofte godt samarbeid og gjensidig tillit. Mulig utvikling av kunstig intelligens og automatisering kan i fremtiden også true de skjønnsmessige arbeidsoppgavene. Det er vanskelig å si, men disse teknologiene er forventet å vokse enda mer fremover. Informantene forklarer at deres regnskapsforetak allerede er langt på vei i implementeringen av både automatisering og kunstig intelligens. Samtidig forteller en annen informant at deres regnskapsbedrift sender noen manuelle arbeidsoppgaver som ikke kan tas automatisk til utlandet. De sender til Sri Lanka som tilbyr en billigere arbeidskraft. De i Sri

Lanka fører diverse bilag og avstemmer bank. I tillegg tar de mange småkunder. Det er de kundene de ikke har noe automatisk på som må føres manuelt. Samtidig ser vi at flere og flere oppgaver blir automatisert og digitalisert for at prosessene også skal gå raskest mulig. Regnskapsbedriftene har forstått at om de skal være konkurransedyktige, så må de tilegne seg ny teknologi og ny kompetanse.

Skybaserte systemer har endret måten regnskapsmedarbeideren jobber på. Med skybaserte systemer kan man jobbe når som helst og hvor som helst, forutsatt at man har internettilgang. Ellefsen (2017) forklarer at skybaserte løsninger er godt egnet til å skape god samhandling mellom regnskapsbedriften og kundene. De skybaserte løsningene har en rekke automatiserte og standardiserte arbeidsprosesser som øker effektiviteten og kvaliteten på arbeidet. Flere av informantene bekrefter at arbeidsprosessene har blitt mer effektive. Informantene påpeker også at kundene nå hele tiden kan se egne tall i regnskapet, noe som fører til at kunden får økt opplevelse av eierskap til selve regnskapet enn tidligere. Regnskapsprosessene vil da bli enklere, og i tillegg vil regnskapsmedarbeideren få en bedre kvalitet på dataene. Myhrvold (2017) forklarer også at skybaserte løsninger har gjort at kundene har blitt mer involvert i regnskapsprosessen i større grad enn tidligere. For regnskapsmedarbeideren fører det blant annet til at de får mer tid til avanserte oppgaver slik som kunderådgivning og regnskapskontroll, som er av mer skjønnsmessig karakter. Dette vil skape en sterkere kunderelasjon.

5.2.4 Innovasjon

Rogers (2016) forklarer innovasjon som enhver endring i en organisasjons produkt, tjeneste eller prosess som tilfører verdi. Videre sier han at virksomheter må lære seg å konstant eksperimentere og forbedre nye og gamle ideer. Det handler om å skaffe seg et konkurransefortrinn. Regnskapsbransjen har utviklet seg mye på kort tid grunnet digitaliseringen, og det er forventet ytterligere utvikling. Dermed må regnskapsmedarbeiderne være mottakelige for forandring. Det å lære seg nye systemer, nye rutiner og generelle endringer i arbeidshverdagen tar tid, og uten tvil krevende. Systemutviklere gjør oppdateringer og fornyer digitale verktøy hele tiden. Det som er viktig for regnskapsmedarbeideren er å få tilstrekkelig opplæring, samt å sørge for et godt samarbeid

mellom systemutviklerne. Forandring er ofte krevende i starten, men gevinsten er stor dersom den lykkes. Spesielt er dette ekstra krevende for de eldre regnskapsmedarbeiderne som har vært i bransjen i flere år. En informant påpeker at det var ubehagelig med endring i starten da vedkommende har gjort samme punchejobb i over 20 år. Men etter hvert som den nye prosessen ble kjent, fungerer den bedre og mer effektivt. Informantene som har jobbet i bransjen i flere år har dermed vært med i prosessen av å gå fra en manuell jobb til en mer digital arbeidshverdag. Det har derimot ikke informantene som har jobbet mindre enn 5 år i bransjen. De forteller at de kun kjenner regnskap via et digitalt system på grunn av at de er relativt ferske i bransjen.

Telenor (2019) forklarer at bedrifter som motsetter seg endring kan være problematisk. De presiserer at det er viktig å ha god forståelse for bedriften og dens utgangspunkt, samt å evne å se muligheter og utfordringer. Spesielt er dette viktig for regnskapsbransjen da bedriftene må følge med på endringene i markedet. Grøndal (2016) mener derfor at man må forsikre seg om at teknologien som implementeres tilfredsstillende den enkelte bedrift sine behov. En utfordring med dette er at det er usikkert hvordan teknologien blir i fremtiden. Plutselig tar digitaliseringen over samtlige ledd i en regnskapsmedarbeiders arbeidsprosess, noe som kan utgjøre en risiko for at det ikke vil være behov for regnskapsmedarbeidere i fremtiden.

5.2.5 Verdi

Rogers (2016) beskriver at teknologi ikke burde dømmes ut ifra hvordan den påvirker din nåværende forretningsmodell, men at man heller burde se på hvordan man kan skape verdi på den neste. Verdien regnskapsmedarbeideren gir kundene har endret seg i takt med digitaliseringen. Siden skybaserte løsninger og automatisering har endret flere arbeidsprosesser, ligger ikke lenger verdien i at regnskapsmedarbeideren tar hånd om hele regnskapet til kunden. I dag ligger verdien i rådgivningstjenester og faglig kontroll, samt i å finne den løsningen som er best tilpasset kundene. Det å kartlegge hvilke behov kundene trenger ved å ha en åpen dialog med disse, har dermed fått en større verdi. Informantene sier at det har blitt viktigere å se hva kundene ønsker, og da tilpasse seg deretter. Følgelig er kundens behov en viktig verdi for regnskapsbransjen.

5.3 Oppsummering forskningsspørsmål 1

“Har digitalisering endret regnskapsmedarbeiderens rolle i dag?”

Digitaliseringen har vært hovedårsaken til at regnskapsbransjen har utviklet seg til det den er i dag. Gamle og tidkrevende manuelle arbeidsoppgaver, slik som eksempelvis tradisjonelle bilagsføringer, lønnskjøringer og fakturering har nå blitt automatiserte. Denne endringen har frigjort mye av tiden til regnskapsmedarbeideren. Arbeidsoppgavene har gått mer og mer mot rådgivning og kontroll. Digitaliseringen har hatt en effekt ved at den påvirker flere faktorer i en bransje. Dette gjelder også i regnskapsbransjen. Det er de fem domene til Rogers (2016) som vi mener er de viktigste faktorene som har bidratt til å endre regnskapsmedarbeiderens rolle.

5.4 Fremtiden

I tiden fremover stilles det nye forventninger til regnskapsmedarbeideren. Informantene uttrykker at de er forberedt på at deres fremtidige roller vil endres på flere måter. En av endringene vil bli at regnskapsmedarbeideren vil ha tid til å håndtere flere kunder av gangen. Fjerning av de manuelle og tidkrevende arbeidsoppgavene har frigjort mye tid til andre arbeidsoppgaver. Dette omfatter rådgivning, kontroll, analyser og bedriftsøkonomisk forståelse av kunden. Alle endringer og tilpasninger handler om å skape merverdi for kunden. Det har i tillegg blitt stadig viktigere å forstå utviklingen av nye forretningsmuligheter. Formålet er å øke kvaliteten på den tjenesten som tilbys kunden. En informant forklarer at kundene vil ha regnskapsmedarbeidere som er dyktige og rimelige. Prisene presses ned og de fleste har tilgang til samme type teknologi. Servicegraden og den opplevde verdien for kunden blir dermed avgjørende for valg av regnskapskontor og regnskapsmedarbeider.

Det vil imidlertid være noe usikkerhet om man vil ha behov for like mye ressurser i fremtiden. Dette er et område som er lite berørt i litteraturen, og informantene begrensede forutsetning for å uttale seg om. Informantene uttrykker at de har forstått at det vil skje endringer i regnskapsbransjen. Bransjen vil prøve å finne de mest effektive løsningene. Dette for å spare kostnader og tjene mer. Bransjen søker kontinuerlig mot å finne den billigste og mest effektive arbeidskraften. Fordi digitaliseringen fortsatt er i et tidlig stadium og det

fremdeles skjer store endringer vil det være usikkert hvilke løsninger som vil påvirke regnskapsmedarbeiderens rolle i fremtiden.

5.4.1 Nødvendig kompetanse

Siden kompetansen og kravene for en regnskapsmedarbeider endres, vil det være viktig å rekruttere riktig kandidater. Siden rådgivning og kontroll vil være den viktigste rollen videre, vil økt kompetanse innen økonomi, IT-systemer, revisjon og juss bli viktig. For å oppnå den kompetansen, kreves høyere utdanning. Tidligere var det flere med fagskolebakgrunn som jobbet som regnskapsmedarbeidere. Fremover vil behovet for ansatte med høyere utdanning på bachelor- eller masternivå øke. Grandal (2020) poengterer at regnskapsbransjen er svært attraktiv blant nyutdannede økonomer. Dette bekrefter også informantene og sier at utdanning blir stadig viktigere. Det forklares med at det er et komplisert regelverk og etter hvert mye databehandling som krever tilstrekkelig kompetanse. Denne utviklingen så vi også da vi skulle intervju informantene. Samtlige av de som hadde jobbet som regnskapsmedarbeidere i mindre enn fem år, hadde høyere utdanning enn majoriteten av de som hadde jobbet over i over ti år. De med lederstillinger som har jobbet i bransjen i over ti år hadde riktig nok høyere utdanning som autoriserte regnskapsførere eller revisorer. Dette innebærer til at sentrale egenskaper for regnskapsmedarbeideren endres. Informantene sier digitaliseringen uten tvil vil gjøre noe med rekrutteringen i bransjen. Dersom en kunde for eksempel er i en oppstartfase er det nyttig å rådføre seg med en regnskapsmedarbeider som kjenner til det norske regelverket og kravene som kundene må følge.

Løvaas et al., (2018) forklarer at egenskaper slik som gode kommunikasjonsevner, profesjonell trygghet og selvtillit vil være sentrale personlige egenskaper i fremtiden. I tillegg vil det være viktig med regnskap-, IT- og systemkompetanse i tiden fremover.

Kompetansedeling blir dermed viktig for veien videre. Informantene sier at fagkompetansen og systemkompetansen er faktorer som kommer til å spille en viktig rolle i regnskapsbedriftene fremover. Prosessene blir mer automatiserte, og da er det viktig at regnskapsmedarbeideren bruker økonomikompetansen sin til å hjelpe kundene med å ta de riktige beslutningene. Dette er spesielt viktig som følge av at de digitale systemene har gjort at regnskapsmedarbeideren jobber mye tettere inn på kunden.

5.5 Oppsummering forskningsspørsmål 2

Hva antar regnskapsmedarbeideren er dens fremtidige rolle i regnskapsbedriften?

Det er ikke mulig å si noe sikkert om regnskapsmedarbeiderens fremtidige rolle, da dette avhenger av flere faktorer. Informantene uttrykker at de er forberedt på at deres rolle vil endres ytterligere. Digitaliseringen og ny teknologi medfører stadige forandringer som skal effektivisere og forbedre dagens regnskapsprosesser. Selv om automatiseringen og skybaserte løsninger allerede har endret mye av rollen til regnskapsmedarbeideren, vil den i fremtiden kunne endres ytterligere. Rådgivnings- og kontrollrollen vil bli sterkere. Det å skape gode relasjoner til kunden vil være nøkkelen til suksess. Digitaliseringen har gjort det slik at kunden har fått flere regnskapstjenester å velge mellom. Dermed må regnskapstjenestene som regnskapsmedarbeideren leverer være av en unik kvalitet, slik at kunden foretrekker å bruke deres kompetanse fremfor andre. Dette vil til sammen skape merverdi for kunden.

6.0 Avslutning

Formålet med denne studien har vært å få bedre innsikt og forståelse for hva som har skjert med regnskapsmedarbeiderens rolle grunnet den økte digitaliseringen. I dette kapitlet vil vi konkludere med studiens viktigste funn, samt svare på studiens problemstilling og forskningsspørsmål.

Problemstilling: “Regnskap og digitalisering: Hva skjer med regnskapsmedarbeiderens rolle?”

Forskningsspørsmål 1: Har digitalisering endret regnskapsmedarbeiderens rolle i dag?

Forskningsspørsmål 2: Hva antar regnskapsmedarbeideren er dens fremtidige rolle i regnskapsbedriften?

6.1 Konklusjon

Funnene fra denne studien har vist at det har skjedd store forandringer med regnskapsmedarbeiderens rolle. Tidligere var det stort sett bare regnskapsmedarbeideren som satt på all regnskapsdataen og hele regnskapsprosessen til kundene. Arbeidsoppgavene bestod av manuelle rutinebaserte arbeidsoppgaver som tradisjonelle bilagsføringer, lønnskjøringer, fakturering og føring av årsoppgjør. Den økte digitaliseringen har utviklet systemer som automatisering, kunstig intelligens og skybaserte systemer, som har endret arbeidsprosessene til regnskapsmedarbeideren. Mange av de manuelle arbeidsoppgavene har blitt automatiserte og kundene har fått tilgang til egne regnskapssystemer, hvor de utfører mange av de regnskapstekniske oppgavene selv. Dette har ført til at kunden har fått mer eierskap til regnskapet. Regnskapstallene er mer oppdaterte, og dataflyten går lettere. Resultatet av dette er at regnskapsmedarbeiderens arbeidshverdag har frigjort tid til andre arbeidsoppgaver. Arbeidsoppgavene har nå blitt i form av rådgivning, kontroll, analyser og bedriftsøkonomisk forståelse av kunden. Det å finne de løsningene som er tilpasset kunden har blitt viktigere. Dermed har kunderelasjonen fått en ny og viktigere verdi.

Når det kommer til den fremtidige rollen til regnskapsmedarbeideren, er det derimot vanskelig å si hvordan denne blir. Erfaringen viser at digitaliseringen kan endre mye på kort tid. Det er vår oppfatning at regnskapsmedarbeiderne er forberedt på dette. Rådgivnings- og kontrollrollen vil bli viktigere i tiden fremover. Det at regnskapsmedarbeiderne har egenskaper som kommunikasjonsevner, profesjonell trygghet og selvtillit vil være sentrale personlige egenskaper i fremtiden. I tillegg vil regnskap-, IT- og systemkompetanse være viktigere. Fremtidige regnskapsmedarbeidere vil kunne ha behov for høyere utdanning enn de som har vært i bransjen tidligere. Dette fordi det er økte krav til større kompetanse og allsidig forståelse innen regnskapsmaterien.

6.2 Studiens begrensninger og videre forskning

Denne studien har undersøkt hvilke forandringer digitaliseringen har gjort med regnskapsmedarbeiderens rolle i dag og hvilke endringer som forventes i fremtiden. Studien er begrenset til ti regnskapsmedarbeidere rundt om i Norge. For at resultatene fra studien skulle vært mer pålitelig hadde det vært ideelt å ha større utvalg representanter. Dette kunne bidratt til å styrke resultatene i denne studien. Vi merket derimot under datainnsamlingen at vi hadde feil fordeling av informanter, da regnskapsmedarbeiderne som hadde jobbet under fem år i bransjen ikke hadde nok erfaring. Vi løste dette med å gå ut i feltet for å finne flere informanter som hadde jobbet over ti år i bransjen. Likevel kan ikke resultatene generaliseres utover utvalget og til populasjonen. Med et bredere utvalg av informanter kunne resultatene i større grad vært representativt for andre regnskapsmedarbeidere i bransjen. Grunnet begrensninger i tid og ressurser holdt vi oss til å intervju regnskapsmedarbeidere. Dersom vi hadde hatt mer tid til disposisjon, kunne det ha vært interessant å intervju flere involverte ledd i regnskapsbransjen, som herunder kunder og systemutviklere. Dette ville ha gitt oss flere synspunkter og et bredere perspektiv på problemstillingen. Dette ville også styrket vårt resultat.

Ved en fremtidig studie hadde det vært interessant å se hvordan regnskapsmedarbeiderens rolle virkelig har endret seg i fremtiden herunder ved å sammenligne funnene fra denne studien opp mot en fremtidig studie innenfor samme tema. Har digitaliseringen utviklet seg så

mye at den har tatt helt over for regnskapsmedarbeiderne, eller har rådgivning- og kontrollrollen kommet for å bli? I samme studie kunne man undersøkt om behovet for ansatte i regnskapsbransjen har økt eller redusert. Et annet forslag til videre forskning på temaet digitalisering i regnskap, er å undersøke endringsledelse og endringsviljen til regnskapsmedarbeideren, herunder spesielt å undersøke de strategiske verktøyene ledelsen bruker for å motivere ansatte til endring. Her kunne vi ha sammenlignet tilpasningsevnene mellom nyutdannede og de som har jobbet lengre i bransjen.

7.0 Referanseliste

- Altinn. (2020). *Store og små foretak*. Hentet fra: <https://www.altinn.no/starte-og-drive/regnskap-og-revisjon/regnskap/store-og-sma-foretak/>
- Andersen, E., & Sannes, R. (2018). *Hva er digitalisering?* Magma. Hentet fra: <https://www.magma.no/hva-er-digitalisering>
- Andersen, L., & Bakkei, M. (2015). *Hva er big data, og hva betyr big data for deg?* PWC. Hentet fra: <https://www.pwc.no/no/publikasjoner/information-management/big-data.pdf>
- Arena Norge. (2021). *Regnskapsmedarbeider*. Hentet fra: <https://www.arenanorge.no/regnskapsmedarbeider/>
- Ayres, D. (2018). *The problem with AI and accounting automation*. Morgan consulting. Hentet fra: <https://www.morganconsulting.com.au/blog/the-problem-with-ai-and-accounting-automation/>
- Baksaas, K.M. & Stenheim, T. (2015). *Regnskapsteori*. Cappelen Damm.
- Bell, E., Bryman, A., & Harley, B. (2019). *Business research methods* (5. utg.). Oxford University Press.
- Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (2012). *Kvalitativ metoder: Datainnsmaling og analyse*. (1. utg.). Gyldendal Akademisk
- Dalen, M. (2011). *Intervju som forskningsmetode - En kvalitativ tilnærming*. Universitetsforlaget.
- Degrum, V., & Hafredal, M. (2018). *Robotic Process Automation – pålitelig kollega eller Terminator?* Innomag. Hentet fra: <https://www.innomag.no/robotic-process-automation-palitelig-kollega-eller-terminator/>
- Ellefsen, H. C. (2016). *Regnskap i skyen – Til glede og besvær*. Regnskap Norge. Hentet fra: <https://www.regnskapnorge.no/faget/artikler/teknologi2/regnskap-i-skyen-til-glede-og-besvar/>
- Ellefsen, H. C. (2017). *Hva betyr kunstig intelligens for regnskapsbransjen*. Hentet fra: <https://www.regnskapnorge.no/faget/artikler/medlemsaktuelt/hva-betyr-kunstig-intelligens-for-regnskapsbransjen/>
- Finago. (2017). *Hvordan jobbe med regnskap når teknologien gjør jobben*. Hentet fra: <https://blog.finago.com/no/hvordan-jobbe-med-regnskap-teknologien>
- Finansrådet. (2019). *Hva tjener en regnskapsmedarbeider*. Hentet fra: <https://www.xn--finansrdet-75a.no/lonn/regnskapsmedarbeider>
- Finanstilsynet. (2020). *Årsrapport*. Hentet fra: https://www.finanstilsynet.no/contentassets/80857deffd934d43b731042b1b90e431/aarsrapport_ft_2020.pdf
- Finanstilsynet. (2020). *Personlig autorisasjon som regnskapsfører*. Hentet fra: <https://www.finanstilsynet.no/konsesjon/regnskapsforer/personlig-autorisasjon-som-regnskapsforer/>
- Grandal, H. B. (2020). *Kraftig regnskapsvekst i 2019*. Hentet fra: <https://finansavisen.no/nyheter/naeringsliv/2020/12/03/7590981/kraftigregnskapsveksti2019?fbclid=IwAR16XPNPWliPNda2ErkcHbwJWx7JZf6SI0drXTQ9xpUzSDM2LgY13yPU>
- Griffith, E. (2020). *What is cloud computing?* UK. Hentet fra: <https://uk.pcmag.com/networking-communications-software/16824/what-is-cloud-computing>
- Gripsrud, G., Olsson, U., & Silkoset, R. (2016). *Metode og dataanalyse: Beslutningstøtte for bedrift ved bruk av JMP, Excel og SPSS* (3. utg. ed.). Cappelen Damm akademisk.

- Groover, M, P. (2002): *Automation, Production Systems and CIM*. Hentet fra: https://www.academia.edu/33481321/Automation_Production_Systems_and_CIM_Groover (s. 61)
- Grøndalen, Ø. (2016). *Å lykkes med digitalisering er ikke et teknologispørsmål*. Hentet fra: <https://www.cw.no/artikkel/kronikk/lykkes-med-digitalisering-ikke-et-teknologi-sporsmal>
- Gårseth-Nesbakk, L., Maksaas, K, M., & Gustavsen, T. (2019). *Trender og utfordringer i regnskap og revisjon*. Fagbokforlaget.
- Heggernes, A, T. (2020) *Digital forretningsforståelse*. Fagbokforlaget. (s. 32)
- Hellevik, O. (2002). *Forskningsmetode i sosiologi og statsvitenskap*. Universitetsforlaget.
- Hindberg, T. (2015). *Big data og revisjon*. Hentet fra: <https://www.revregn.no/asset/pdf/2015/3-37-8.pdf>
- Jacobsen, D, I. (2015). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? Innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. (3. utg.). Cappelen Damm Akademisk
- Johannessen, A., Christoffersen, L., & Tufte, P. A. (2011). *Forskningsmetode for økonomiskadministrative fag*. Abstrakt forlag AS.
- Johannessen, A., Tufte, P.A., & Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode (5.utg)*. Abstrakt forlag AS
- Kim, Y. J., Kim, K. & Lee, S. (2017). *The rise of technological unemployment and its implications on the future macroeconomic landscape*. Hentet fra: <https://ezproxy2.usn.no:2169/science/article/pii/S0016328716302063>
- Kinserdal, F. (2017). *NHH skal forske på digitalisering i revisjonsbransjen*. Magma. Hentet fra: <https://www.magma.no/nhh-skal-forske-pa-digitalisering-i-revisjonsbransjen>
- Kolbjørnsrud, V. (2017). *Kunstig intelligens og lederens nye jobb*. Hentet fra: <https://www.magma.no/kunstig-intelligens-og-lederens-nye-jobb>
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Det kvalitative forskningsintervju (2.utg.)*. Gylden akademisk.
- Lexico (2020). *Søkeord: artificial intelligence*. Lexcio.com. Hentet fra: https://www.lexico.com/definition/artificial_intelligence
- Lovdata. (2021). *Lov om årsregnskap m.v (regnskapsloven)*. Hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-56?q=regnskapsloven>
- Løvaas, I., Madsen, Ø. D., Stenheim, T. & Korhonen-Sande, S. (2018) *Fra bokfører til rådgiver*. Hentet fra: https://ezproxy1.usn.no:3325/beta/2018/02/fra_bokfoerer_til_raadgiver
- Mehmetoglu, M. (2004). *Kvalitativ metode for merkantile fag*. Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.
- Myhrvold, B. (2017). *Automatisert, men ikke borte!* Regnskap Norge. Hentet fra: <https://www.regnskapnorge.no/faget/artikler/teknologi2/automatisert-men-ikke-borte/>
- NESH. (2006). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi*. Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsfag og humaniora (NESH).
- Nygård-Hansen, P. H. (2020). *Digitalisering – et krav for fremtiden*. Hentet fra: <https://www.ledernytt.no/digitalisering-et-krav-for-fremtiden.6351456-458588.html>
- Regjeringen. (2018). *Regnskapsførerloven – forslag til ny lov om regnskapsførere*. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2018-9/id2602796/?ch=3>
- Regnskap Norge. (2019). *Kunstig intelligens: Kan gi bedre innsikt i økonomien*. Hentet fra: <https://www.regnskapnorge.no/faget/artikler/magasin/kunstig-intelligens-kan-gi-bedre-innsikt-i-okonomien/>
- Regnskap Norge. (2019). *Regnskapsbransjen*. Hentet fra: <https://www.regnskapnorge.no/om-oss/bransjeutvikling/>

- Regnskapsførerloven. (1993). Lov om autorisasjon av regnskapsfører (LOV-1993-06-18 109). Lovdata. Hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1993-06-18109?q=regnskapsf%C3%B8rerloven>
- Regnskapsloven. (1998). Lov om årsregnskap m.v. (LOV-1998-07-17-56). Lovdata. Hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-56?q=regnskapsloven>
- Roger, D. (2016). *The Digital Transformation Playbook*. Columbia University Press.
- Russom, P. (2011). *Big data analytics*. TDWI research. Hente fra: <https://vivomente.com/wp-content/uploads/2016/04/big-data-analytics-whitepaper.pdf>
- Sander, K. (2016). *Utarbeidelse av intervjuguide*. eStudie.no. Hentet fra: <https://estudie.no/utarbeidelse-intervjuguid/>
- Sannes, R. (2019). *Regnskapsbransjen er i et paradigmeskifte*. Visma. Hentet fra: <https://www.visma.no/blogg/spar-digitale-klasseskiller-i-regnskapsbransjen/>
- Sannes, R. (2017). *Fra regnskap til kunnskap*. Hentet fra: https://admin.cw.no/sites/default/files/ragnvald_sannes_fra_regnskap_til_kunnskap_2.09.20173.pdf
- Schei, V., Sverdrup, T., Sandvik, A., & Tjølsen, Ø. (2016) *Undersøkelse av regnskapsbransjen*. Regnskaps Norge. Hentet fra: <https://www.regskapnorge.no/contentassets/2c701bb6ef614ff3b46f1f63cb4bdcfa/kortversjon-av-surveyundersokelsen-2016.pdf>
- Stake, R. E. (2000). *Case Studies*. I N. K. Denzin & Y. S. Lincoln. Handbook of Qualitative Research. Sage Publications.
- Stief, S. E., Eidhoff, A. T. & Voeth, M. (2016). *Transform to Succeed: An Empirical Analysis of Digital Transformation in Firms*. Hentet fra: <https://zenodo.org/record/1124445#.YKo9d6gzY2w>
- Telenor. (2019). *Hvordan lykkes med digitalisering*. Hentet fra: <https://www.telenor.no/bedrift/aktuelt/digitalisering/>
- Tennøe, T. (2017). *Kunstig intelligens: Smart eller skremmende*. Teknologirådet. Hentet fra: <https://teknologiradet.no/kunstig-intelligens-smart-eller-skremmende/>
- Thaagard, T. (2009). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitativ metode* (3. utg.) Fagbokforlaget.
- Thaagard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitativ metode* (4. utg.) Fagbokforlaget.
- Tjora, A. (2012). *Kvalitative Forskningsmetoder I Praksis*. Gyldendal akademisk.
- Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. (3. utg.). Gyldendal akademisk.
- Wade, M. (2015). *A conceptual framework for: Digital business transformation*. Global center for digital business transformation. Hentet fra: <https://www.imd.org/contentassets/d0a4d992d38a41ff85de509156475caa/framework>
- Xledger. (2021). *Regnskapsmedarbeider*. Hentet fra: <https://www.arenanorgeas.no/regnskapsmedarbeider/>
- Yin, R. K. (2018). *Case Study Research and Applications: Design and Methods* (6. utg.). SAGE Publication Inc.

8.0 Vedlegg

Vedlegg 1 - Intervjuguide

Spørsmålene til intervjuguide:

1. Innledning: Generelt: Fortelle om deg selv.

Hvor mange år er du?

Hvilken tittel har du?

Hvilken rolle har du i virksomheten?

Hvilken utdanningsbakgrunn har du?

Hvor lenge har du jobbet i regnskapsbransjen?

Hvordan vil du klassifisere nivået på dine IT-kunnskaper?

2. Dagens arbeidsoppgaver:

Hvilke arbeidsoppgaver har du?

Mener du man trenger utdanning på universitet eller høyskolenivå for å utføre din jobb?

Hvor stor andel av det du gjør kan beskrives som rutinearbeid? Gjentar du din arbeidsoppgave over tid?

Hvilken endring i arbeidsutførelse har du kjent å på siden du startet til nå?

Er endringstakten høyere enn tidligere?

Hvordan mener du digitalisering har påvirket din arbeidshverdag? F.eks. Mer effektiv?

Mer kunnskapskrevende?

Mindre sosial kontakt?

3. Framtiden.

Hvilke endringer tror du vil skje i løpet av 10 år?

Med dine arbeidsoppgaver?

Innen regnskapsbransjen?

Mer digitalisert?

Større konkurranse etter kundene?

Større (fusjonerte) virksomheter?

Vil kundenes behov endre seg?

Vedlegg 2 – Kategorisering av tema

KATEGORI					SPØRSMÅL
Forskningspørsmål 1			Forskningspørsmål 2		
Nåsituasjon	Digitaliseringens påvirkning	Endring: Effektivitet og kvalitet	Fremtiden	Nødvendig kompetanse	
X		X	X		Spørsmål 1
X			X	X	Svar fra informant A...
	X	X		X	Svar fra informant B...
					Svar fra informant C...
					Spørsmål 2
X	X	X		X	Svar fra informant A...
	X				Svar fra informant B...
X			X	X	Svar fra informant C...